

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke zondag

Abonnementsprijs: 500 fr. per jaar

Postcheckrekening Nr 3185.22

Beheer en Redactie: Mr. René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen

Rechtsvergelijkende aantekeningen bij de wet tot bescherming tegen het misbruik van economische machtspositie

1. Door de wet van 27 mei 1960 tot bescherming tegen het misbruik van economische positie is een belangrijke stap in de uitbouw van het mededingingsrecht gesteld. Dat het hier te lande om nieuw recht gaat zal wel niet geloofwaardig worden. Van de verworpen bescherming tegen de oneerlijke mededinging verschilt dit nieuwe recht grondig zowel door zijn doelstelling als door zijn handhavingsapparaat. Vaar het recht van de oneerlijke mededinging de bescherming van de concurrent beoogt en daarom door zijn handhaving op de door de belanghebbende in te stellen schadevergoedings- en ophoudingsacties bestaat, is het nieuwe recht gericht op de vrijwaring van de algemene belangen en wordt daarom de handhaving aan een overheidsinstantie toevertrouwd (1).

Gelet op de nieuwigheid en het belang van wat een nieuwe rechtstak mag genoemd worden, kan de parlementaire bespreking niet anders dan ten eenenmale ontoereikend genoemd worden. Hieruit leidt men echter niet af dat de voorbereiding van de wet onvolgende zou zijn geweest. Reeds in 1936 werd de noodzakelijkheid van wetgeving op dit gebied erkend en in 1947 heeft men, enigszins zoals in Duitsland, een opeenvolging van voorontwerpen gekend (2). Vrij lang werden deze ontwerpen aan een levendige en vrij grondige bespreking onderworpen waarvan een andere sporen zullen blijven dan enkele summiere vermeldingen in de jaarverslagen van de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven (3). Als staaltje van staatsrecht over de wijze van totstandkoming van een belangrijke wet mocht dit even vermeld worden. Voor de rechtsbeoefenaar die bij de studie van dit nieuwe recht geen andere steun heeft dan de overrijns waardevolle memorie van toelichting is een kennisgeving van de achtergrond waarop het is ontstaan allicht niet overbodig.

2. In 1890 ontstond het anti-trust recht door de goedkeuring in de Verenigde Staten van de naar haar ontwerper genoemde Sherman wet («An act to protect trade and commerce against unlawful restraints and monopolies»), die bedoeld werd als actie tegen de praktijken waardoor in de toen eerst snel groeiende Amerikaanse economie in be-

langrijke bedrijfstakken quasi-monopolies werden gevestigd met schadelijke gevolgen zowel voor verbruikers als voor minder machtige concurrenten (4).

Indien in de eerste vijftig jaren de handhaving van het verbod vooral gericht was tegen afspraken waardoor concurrenten onder elkaar de mededinging beperkten door een eenvormige prijs- of productiepolitiek (kartels), werd in de jongste tijd het toezicht ook uitgebreid tot die bedrijven die door hun groot aandeel van de totale marktvoorziening van elke daadwerkelijke mededinging vrij waren (marktbeheersende ondernemingen) (5).

In Europa was de eerste uiting van dit nieuwe mededingingsrecht de Duitse Verordnung gegen den Missbrauch wirtschaftlicher Machtstellungen uit 1923 (6) die ongetwijfeld, tot in het opschrift, het voorbeeld vormde voor onze wet. Pas na de tweede wereldoorlog echter kwam de grote doorbraak van het anti-trustrecht in het Europese rechtsbewustzijn. In Duitsland golden jarenlang de decartellisatievoorschriften van het bezettingsrecht (7) die dan in 1958 vervangen werden door het inheems Gesetz gegen Wettbewerbsbeschränkungen (8). In klein-Europes verband ontstonden in 1951 de artikelen 65 en 66 van het E.G.K.S. verdrag (enkel voor kolen en staal) (9) en in 1957 de artikelen 85 en 90 van het E.E.G. verdrag (10). Ook in de verschillende Europese landen, zowel binnen als buiten de Gemeenschappelijke Markt, kwamen dan ook nationale regelingen tot stand (11). Al is een Amerikaanse propagandistische en diplomatieke druk niet vreemd aan deze doorbraak, toch zou het onjuist zijn het anti-trustrecht uitsluitend als een Amerikaans importartikel te beschouwen. Ook in Europa hebben economen gewezen op de noodzaak wetgevend op te treden ter vrijwaring van de mededinging. Aldus in ons land Prof. L.H. Dupriez en in Duitsland Prof. Franz Böhm de leider van de zgn. Freiburger Schule (12).

3. Bij een gemeenschappelijk grondprincipe (handhaving van de mededinging als marktordenende kracht) lopen die verschillende nationale of gemeenschappelijke regelingen toch voldoende uiteen om de vergelijking boeiend en vruchtbaar te maken. Met

betrekking tot de principiële houding tegenover kartels pleegt men daarbij een onderscheid te maken tussen het verbodsprincipe en het misbruiksprincipe⁽¹³⁾. Krachtens het verbodsprincipe zouden alle kartels op zich zelf als verboden gelden terwijl krachtens het misbruiksprincipe alleen die kartels verboden zouden worden die een voor de volkshuishouding schadelijke uitwerking hebben.

Het is duidelijk dat de Belgische wetgever van het misbruiksprincipe uitgegaan is. Daarover laat de memorie van toelichting geen twijfel toe. Bovendien wijst het ongewijzigd instandhouden van het Koninklijk Besluit 62 van 13 januari 1935 (over de verbindendverklaring van afspraken tussen concurrenten) er op dat kartels onder bepaalde omstandigheden door de overheid bevorderd worden⁽¹⁴⁾. Intussen zou het verkeerd zijn die tegenstelling tussen verbodsprincipe en misbruiksprincipe op de spits te drijven. Een integrale toepassing van het verbodsprincipe vindt men nergens. Ook het Amerikaanse recht, dat als het strengste geldt, is zo niet op te watten. Naar Amerikaans recht zijn enerzijds bepaalde soorten kartels wegens hun inhoud steeds verboden; «per se illegal» zijn de prijsafspraken en de marktverdelende afspraken. Maar voor afspraken met een andere inhoud geldt integendeel de «rule of reason»; daar moet in elk geval worden nagegaan of de mededingingsbeperking schadelijk is en buiten verhouding tot de rechtmatige opzet van een overeenkomst waarvan zij een onderdeel is⁽¹⁵⁾. In het Amerikaans recht vinden wij dus eigenlijk een combinatie van verbodsprincipe en misbruiksprincipe. Ook de Duitse wet kent een zodanige combinatie. Zij begint met alle overeenkomsten die de mededinging beperken ongeldig te verklaren⁽¹⁶⁾ en vervolgt dan met voor een aantal door hun inhoud gekenmerkte kartels uitzondering te maken op dat principiële verbod⁽¹⁷⁾. De Duitse wet doet zich dus voor als een algemeen verbod met mogelijkheid van afwijkende toelating. Ook de Europese verdragen zijn op dat model gebouwd. De Engelse wet kan geacht worden zich te bevinden juist halfweg tussen het verbodsprincipe en het misbruiksprincipe⁽¹⁸⁾. Geen enkele categorie kartels is er principieel verboden. Voor alle geldt de «rule of reason», maar op alle kartels weegt een vermoeden van schadelijkheid dat slechts te niet kan gedaan worden door zich te beroepen op door de wet opgesomde vrijstellingsgronden⁽¹⁹⁾. De Nederlandse wet biedt een beeld dat het omgekeerde is van het Duitse model. Uitgangspunt van de Nederlandse wet is het misbruiksprincipe⁽²⁰⁾, maar bij algemene maatregel van bestuur kunnen door hun aard of strekking gekenmerkte overeenkomsten op algemene wijze onverbindend verklaard worden⁽²²⁾. Het verbodsprincipe kan hier dus langs de weg van de gedelegeerde wetgeving alsnog zijn intrede doen. Van de Belgische wet kan men daarentegen zeggen dat zij een onvermengde uitdrukking is van het misbruiksprincipe. Hetzelfde geldt voor de Franse wet⁽²³⁾.

Met betrekking tot de marktbeheersende ondernemingen moet het uitgangspunt uiteraard overal het misbruiksprincipe zijn. Daarnaast is denkbaar een preventief ingrijpen ten einde te beletten dat bestaande ondernemingen zich opwerken tot marktbeheersende ondernemingen. Een ingrijpen tegen de natuurlijke groei der ondernemingen vindt men echter nergens. Veeleer is het ingrijpen gericht tegen het bereiken van de marktbeheersende status anders dan door natuurlijke groei, met name door fusies en concernvorming. Een zodanig ingrijpen vindt men in het E.G.K.S.-verdrag in de vorm van de eis van een overheidstoelating voor concentratiehandelingen⁽²⁴⁾.

In Duitsland bestond een gelijkaardige bepaling in het bezettingsrecht maar in de wet van 1957 werd zij tenslotte niet overgenomen. Wel werd een meldingsplicht ingevoerd⁽²⁵⁾. In onze wet is de mogelijkheid van een individueel concentratieverbod opgenomen maar enkel tegenover die ondernemingen die zich bij herhaling schuldig gemaakt hebben aan misbruiken⁽²⁶⁾.

Zeër kenmerkend voor de Belgische wet is dat zij geen specifieke bepalingen voor kartels inhoudt. Kartels en marktbeheersende ondernemingen worden door de wet over een kam geschoren, daar voor beide het onvermengde misbruiksprincipe geldt. Dit geeft aan de Belgische wet een uniek uitzicht. In het Amerikaanse, Duitse en Nederlandse recht vindt men telkens bepalingen die enkel voor kartels, niet voor marktbeheersende ondernemingen gelden⁽²⁷⁾. In het Engelse recht werden het karteltoezicht enerzijds en het toezicht op de marktbeheersende ondernemingen zelfs oorspronkelijk door twee wetten geregeld en nu nog zijn de principes uiteenlopend en de handhavingsorganen verschillend⁽²⁸⁾. Het Franse recht tenslotte geldt enkel voor kartels; voor marktbeheersende ondernemingen bestaan in Frankrijk geen speciale voorschriften.

Hierbij moge opgemerkt worden dat kartels en marktbeheersende ondernemingen niet enkel juridisch maar ook economisch van elkaar verschillen. Marktbeheersende ondernemingen, indien zij er toe in staat zijn prijzen en productie eigenhandig te bepalen, genieten ook de kostprijsvoordelen die uit hun productieomvang voortvloeien. Kartels anderzijds laten marginale bedrijven naast de efficiënte bedrijven voortbestaan en zijn er dikwijls juist op gericht de minder efficiënte bedrijven het hoofd boven het water te houden.

Van uit het oogpunt van het nodige dynamisme in de economie houdt het kartel een gevaar in dat bij de marktbeheersende onderneming niet in gelijke mate aanwezig is. Voor een specifieke behandeling van kartels bestaan dus ernstige gronden.

4. Vrij uiteenlopend zijn de verschillende regelingen ook met betrekking tot de gevolgderechtsvindingstechniek. De Amerikaanse Sherman Act is eigenlijk niet veel meer dan een principiële verklaring. Door zijn onbepaaldheid vertoont deze tekst een groter verwantschap met de sociale en economische clausule in de grondwetten van nieuwe landen dan met de gebruikelijke Amerikaanse wetgevingstechniek die, zo als ook de Britse, bekend staat voor haar uiterst nauwkeurige en preciese formulering.

In Europa heeft men, op grond van de zestigjarige ervaring van de Amerikaanse rechtbanken, gepoogd een andere weg op te gaan, waardoor de rechtszekerheid beter gediend zou zijn. De eerste belangrijke poging in die richting waren de artikelen 65 en 6 van het E.G.K.S.-verdrag. De overeenstemmende bepalingen in het E.E.G.-verdrag zijn minder uitgewerkt maar dit is door de algemene opzet van het verdrag te verklaren; verwacht mag worden dat de door artikel 87 aangekondigde uitvoeringsvoorschriften hierin zullen verhelpen. De grootst opgezette poging is het Duitse Gesetz gegen Wettbewerbsbeschränkungen dat met zijn 109 paragrafen een wetgevend prestatie vertegenwoordigt die eerbied afdwingt en waaraan geen enkele student van de materie mag voorbijgaan. Veel belangstelling verdient ook het Engelse Restrictive Trade Practices Act. In scherp tegenstelling tot deze regelingen, waarin een poging gedaan werd richtlijnen neer te leggen waar de rechzoekenden iets aan hebben, staan onze wetten,

zekere mate ook de Nederlandse Wet economische mededinging en het Franse decreet relatif au maintien et au rétablissement de la libre concurrence. Deze teksten beperken er zich in hoofdzaak toe nieuwe overheidsinstanties op te richten, de door hen te volgen procedure vast te leggen en de toelaatbare sancties te bepalen terwijl zij opvallend weinig materiële voorschriften inhouden. Waar artikel 2 van de wet het misbruik definieert als zijnde de inbreuk op het algemeen belang, dan hebben wij daar nauwelijks meer aan dan aan een voorschrift dat het kwaad verboden is.

Nu is er, gezien de moeilijkheid van de materie, wel iets voor te zeggen om in een eerste stadium van wetgeving de materiële voorschriften tot een minimum te beperken en de rechtsvinding aan de handhavingsinstanties op te dragen. Overigens leent de materie zich wellicht slecht tot het formuleren van regels zodat een casuïstische behandeling tot op zekere hoogte onvermijdelijk is ⁽²⁹⁾. Maar dan is het ook voor de rechtszekerheid een dringende vereiste dat de adviezen, maatregelen en uitspraken die de uitvoering van de wet vormen bekendheid verwerven. Dit heeft men in Frankrijk, zij het met enige vertraging, ingezien. De onlangs gepubliceerde eerste twee rapporten van de Commission Technique des Ententes beperken zich niet tot algemene overwegingen maar geven de volledige tekst van de door de Commissie uitgebrachte adviezen ⁽³⁰⁾. In Nederland voorziet de wet in een jaarlijks verslag aan de Staten-Generaal maar het is de vraag of de grenzen die aan dat verslag door artikel 43 zijn gesteld het niet minder waardevol zullen maken voor de rechtsbeoefenaar, terwijl het bekendmaken van de adviezen van de Commissie economische mededinging ook maar zeer gedeeltelijk wordt voorgeschreven ⁽³¹⁾. De regeling van de Belgische wet op dit stuk moet ten enenmale onbevredigend genoemd worden. Van een verslag aan het Parlement over de toepassing van de wet is geen sprake. De adviezen van de Raad voor Economische geschillen worden alleen bekendgemaakt wanneer de betrokken ondernemingen de ministeriële aanbevelingen weigeren te aanvaarden ⁽³²⁾. Wanneer de aanbevelingen opgevolgd worden — dit zal vermoedelijk slechts in uitzonderlijke gevallen niet gebeuren — blijft het advies daarentegen geheim. De rechtsbeoefenaar die het bedrijfsleven van advies moet kunnen dienen en die reeds aan de wet zo weinig heeft, zal dus ook geen toegang hebben tot de adviezen van de Raad voor economische geschillen. Een niets zeggende wet met een geheime jurisprudentie is een voor de rechtszekerheid ondraagbare toestand. De wet behoeft op dit punt dringende verbetering.

5. De zorg voor de handhaving van de wet is vrijwel verval aan een speciale overheidsdienst toevertrouwd. Daarvoor pleit de dubbele noodzaak én over gespecialiseerd personeel te beschikken én de handhaving eilig te stellen voor de greep van de dagelijkse partijpolitiek.

De aan dat gespecialiseerd lichaam opgedragen bevoegdheid verschilt echter van land tot land. Volgens een eerste schema geeft het een advies terwijl de beslissing bij de administratie blijft rusten. Aldus bekrachtigd is de rol van de Nederlandse Commissie economische mededinging en de Franse Commission technique des ententes. In de Belgische wet werd, in afvolging van een precedent uit het K.B. 62 van 3 januari 1935 over de verbindendverklaring van mededingingsregelingen, een tweeslachtig systeem gevolgd. Wanneer de Raad tot het bestaan van een misbruik besluit, heeft die vaststelling enkel de waarde

van een advies; wanneer het daarentegen de onderzochte praktijken niet tot misbruik bestempelt, is dit voor de betrokken onderneming gunstig oordeel bindend voor de Minister ⁽³³⁾. Naar een tweede schema heeft het gespecialiseerd overheidslichaam beslissingsbevoegdheid zodat de toepassing van het kartelrecht volledig van de administratie is afgescheiden. Aldus het Duitse Bundeskartellamt en het Engelse Restrictive Practices Court.

De vraag kan gesteld hoe de overheid kennis krijgt van de feiten waarover ze een uitspraak moet geven. Met betrekking tot kartels is de doelmatigste methode een registratie van kartels verplichtend te stellen. Daarin voorzien de Duitse ⁽³⁴⁾ en Engelse wet ⁽³⁵⁾. Door de Nederlandse wet is de mogelijkheid opengesteld bij algemene maatregel van bestuur de registratie op te leggen als een geldigheidsvoorwaarde van kartelovereenkomsten ⁽³⁶⁾. In de Belgische wet en in het Franse decreet is, evenmin als in het Amerikaanse recht, een registratie voorgeschreven. De overheid is dan aangewezen op de klachten die door benadeelde verbruikers of concurrenten bij haar worden ingediend en op de inlichtingen die zij ambtshalve opsporen kan. Bij deze organisatie moet de handhaving van het anti-trustrecht minder systematisch en meer van sporadische aard zijn, zoals trouwens ook in Amerika het geval is. Met betrekking tot marktbeheersende ondernemingen is uiteraard een andere documentatiebron niet goed denkbaar.

6. Als sancties tegen praktijken die met het algemeen belang strijdig worden verklaard, komen in de eerste plaats in aanmerking de traditionele strafsancities boete en gevangenzetting. De Duitse wet kent enkel boeten. In het recht van alle andere onderzochte landen vindt men de beide strafsancities. In Amerika werd voor een paar jaren opspraak verwekt toen voor de eerste maal tegen de deelnemers aan een prijskartel een gevangenisstraf werd uitgesproken. Het Franse en het Nederlandse recht kennen bovendien speciaal op de economische aard van het delict afgestemde strafsancities, met name de stillegging van de onderneming, het verval van het recht het bedrijf te voeren ⁽³⁷⁾.

Wegens de onvermijdelijke onduidelijkheid van het materiële kartelrecht is een onmiddellijke toepassing van strafsancities in de meeste gevallen onredelijk te noemen. Daarom is in de meeste landen tussen het algemene wetsvoorschrift en de strafsancie de tussenschakel ingebouwd van de individuele beschikking waardoor tot een bepaalde onderneming een bevel of verbod gericht wordt. Deze individuele beschikkingen hebben bovendien op de strafsancities het voordeel dat zij niet het verleden rechtzetten maar ook de toekomst beïnvloeden. In het Amerikaanse recht zijn de rechters niet gebonden aan een wettelijke lijst van mogelijke beschikkingen. Zij mogen dus alle maatregelen verordenen die hun nodig blijken om het herstel van de bedreigde mededinging te bewerken. Daarbij zijn ook positieve beschikkingen mogelijk zoals het bevel octrooicenties te verlenen of participaties te verkopen.

In het E.G.K.S.-verdrag is naast een algemene formule de ontvlechtigsdwang uitdrukkelijk vermeld ⁽³⁸⁾. De Duitse wet daarentegen schijnt enkel verbodsbeschikkingen te kennen ⁽³⁹⁾. In de Nederlandse wet komt een lijst voor van mogelijke beschikkingen waartoe o.m. behoren prijsbeheersing en het opleggen van een leveringsplicht ⁽⁴⁰⁾. De Belgische wet geeft in haar artikel 14 geen opsomming van de mogelijke « aanbevelingen » en « maatregelen ». Blijkbaar kan de

Minister alle maatregelen treffen « die hij dienstig acht om aan het misbruik een einde te maken ». Een beperking kan echter uit artikel 15 gelezen worden. Daar de daar vermelde maatregelen, o.m. het fusieverbod en de ontvlechtigingsdwang, bepaald worden voor het geval van herhaling, kunnen zij vermoedelijk niet bij een eerste inbreuk in aanmerking komen.

De vraag rijst nu of naast de reeds besproken sancties, die allen op verzoek van een overheid worden opgelegd, ook privaatrechtelijke sancties bestaan. Men denkt in de eerste plaats aan de ongeldigheid van kartelovereenkomsten. Hier zou een integrale toepassing van het verbodsprincipe leiden tot het van rechtswege onverbindend zijn van alle kartelovereenkomsten. Door de Duitse wet is deze opvatting in zover verwerkelijkt dat geen kartelovereenkomst geldig kan zijn indien zij niet in het kartelregister is ingeschreven en door de overheid erkend als vallende onder een der uitzonderingen op het principiële kartelverbod (41). Door de Nederlandse wet is de mogelijkheid opengesteld bij algemene maatregel van bestuur de geldigheid van kartelovereenkomsten afhankelijk te stellen van hun mededeling aan de Minister van Economische Zaken (42).

In de Engelse wet vinden wij daarentegen de toepassing van het misbruiksprincipe. Het van rechtswege onverbindend worden van kartelovereenkomsten is daar onbekend. Een kartelovereenkomst wordt pas ongeldig wanneer het Restrictive Practices Court een uitspraak gegeven heeft waardoor vastgesteld wordt dat het kartel strijdig is met het algemeen belang (43). Waar de Duitse wet gebouwd is op het schema: algemene ongeldigheid behoudens individuele goedkeuringsbeschikking, volgt de Engelse wet het tegenovergestelde schema: algemene geldigheid behoudens individuele verboduitspraak. Dit voor de rechtszekerheid zo wenselijke Engelse systeem kunnen wij helaas in ons land niet verwachten. In Engeland bestaat een registratieplicht (44) zodat de overheid kennis heeft van het bestaan en de inhoud van alle kartelovereenkomsten. Op die grond kan de opvatting bloeien dat kartels waar de overheid niet tegen optreedt geldig zijn.

In een land daarentegen waar de overheidshandhaving uiteraard sporadisch moet zijn wegens de onbestaande registratie, zal de vraag naar de al of niet geldigheid van een kartelovereenkomst steeds in privaatrechtelijke geschillen tussen de kartelleden kunnen opgeworpen worden. Dat is ook de situatie in het Amerikaans recht.

Een andere privaatrechtelijke sanctie is de vergoedingsplicht wegens de onrechtmatigheid van het optreden van een kartel of een marktbeheersende onderneming. Partijen die door dat onrechtmatig optreden schade kunnen lijden zijn afnemers of concurrenten. De vraag naar de onrechtmatigheid zal door de bevoegde Rechtbank in een civiel-rechtelijke procedure zelfstandig moeten worden onderzocht, zoals nu trouwens reeds het geval is (45). Voor de gelaedeerde partij bestaat nu verder de mogelijkheid een klacht in te dienen bij de commissaris-verslaggever van de Raad voor economische geschillen (46). Het zou echter verkeerd zijn te denken dat deze klacht de civiel-rechtelijke procedure zal komen stofferen zoals dat te onzent in strafzaken gebruikelijk is. De tekst van de wet houdt inderdaad blijkbaar de mogelijkheid niet in dat de klager kennis zou krijgen van het dossier van de Raad (47). Wanneer echter op initiatief van de overheid het bestaan van een misbruik werd vastgesteld, komt door deze vaststelling ook de civiel-rechtelijke onrechtmatigheid vast te staan. In de Amerikaanse Clayton Act (48) en in de Duitse wet (49)

wordt dat met zoveel woorden gezegd. Ook naar Belgisch recht lijkt dit zonder uitdrukkelijke bepaling zo te moeten zijn. De Nederlandse wet daarentegen is zo gesteld dat er een betoog kan gevoerd worden dat de individuele beschikking ex art. 24 enkel voor de toekomst privaatrechtelijke gevolgen heeft (50).

7. Ook met betrekking tot de aan de betrokkene ondernemingen verleende rechtsbescherming vertonen de verschillende wetten een grote verscheidenheid.

Waar de sancties enkel door rechters kunnen worden uitgesproken is de hoogst denkbare rechtsbescherming gerealiseerd. Dit is het geval in het Amerikaanse, in het Engelse en tot op zekere hoogte in het Franse recht (51). In Duitsland worden de sancties, met uitzondering van de traditionele strafsancities (52), verordend door een gespecialiseerd overheidslichaam het Bundeskartellamt. Maar tegen die beschikkingen is een beroep gegeven. Over de vraag of dat beroep door de administratieve of de gewone rechtbanken zou behandeld worden, werd tijdens de voorbereiding en behandeling heel wat getwist. Tenslotte werd de voorkeur gegeven aan de gewone rechtbanken, met name een gespecialiseerde kamer van het Oberlandesgericht (Hof van Beroep), waar alle kartelzaken geconcentreerd worden.

Door deze keuze werd een verhoogde graad van rechtsbescherming beoogd, daar de gewone rechtbanken de volle rechtsmacht bezitten in tegenstelling tot de administratieve rechtbanken die de meer beperkte opdracht van wettelijkheidscontrole uitoefenen. Het OLG. daarentegen oefent niet enkel rechtmatigheids-, maar ook doelmatigheidscontrole uit. Waar de bevoegdheid van de administratieve overheid (in de regel het Bundeskartellamt, maar in een geval de Minister van Economische Zaken) van discretionnaire aard is, mag derhalve het OLG. zijn beoordeling van de feiten stellen in de plaats van die van de administratie (53). Hieraan is echter een, uit het E.G.K.S.-verdrag (54) overgenomen, grens gesteld: in de beoordeling van de totale economische toestand mag het OLG. niet treden.

In de Nederlandse en de Belgische wet worden de sancties, met uitzondering van de traditionele strafsancities (55), verordend door de Regering (56). Tegen de beschikking staat een beroep open bij een administratieve rechtbank. In Nederland is dat een of economisch gebied gespecialiseerde rechtbank, het College van Beroep voor het bedrijfsleven (kameer voor mededigingszaken). Onder de gronden van nietig verklaring is daarbij, naast de gebruikelijke gronden ook vermeld het feit dat de Minister met inachtneming van alle omstandigheden niet in redelijkheid tot het gewraakte besluit had kunnen komen (57). Daarmee is voor het College van Beroep de mogelijkheid geopend in een beoordeling van de feiten te treden, wat met het oog op de rechtsbescherming zeker wenselijk is. De Belgische wet daarentegen geeft op dit stuk geen speciale regeling, zodat de rechtsbescherming gezocht moet worden in het gemeenrechtelijk beroep op de Raad van State. Nu is dat beroep enkel gericht op een wettelijkheidscontrole zonder mogelijkheid van doelmatigheidscontrole, zodat de rechtsbescherming in het Belgische recht, in tegenstelling tot alle ander onderzochte regelingen, ontoereikend moet worden genoemd. Vermeld moet echter worden dat het advies van de Raad voor economische geschillen, wanneer het tot het besluit komt dat de onderzocht practijken geen misbruik zijn, bindend is voor de Minister. Dit is gezien de rechterlijke samenstelling van de Raad (58) reeds een belangrijke bijdrage tot de rechtsbescherming.

8. Naast de rechtsbescherming van de betrokken onderneming, verdient ook de rechtsbescherming van de gelaedeerde afnemers en concurrenten de aandacht. Over de privaatrechtelijke mogelijkheden waarover zij beschikken werd reeds gehandeld (59). Maar waar de klemtoon ligt bij de overheids-handhaving rijst de vraag of een doelmatige rechtsbescherming niet eist dat de klager zich als tussenkomende partij nog mag voegen bij de door de overheid ingestelde procedure, zoals wij dat in strafzaken gewoon zijn door het instituut van de zgn. burgerlijke partij. De Duitse wet bepaalt uitdrukkelijk dat de klager procespartij is zowel voor het Bundeskartellamt als voor het OLG. (60). De Nederlandse wet legt aan de Commissie economische mededinging de plicht op de klagers te horen (61). In de Belgische wet daarentegen is het horen van de klagers ter beoordeling van de Raad voor economische geschillen gelaten (62). In de beroepsfase vertoont echter het Belgische recht nu een gunstiger beeld voor de klagers. De Nederlandse wet legitimeert inderdaad enkel de betrokken onderneming tot het beroep (63), terwijl in het Belgische recht de gemeenrechtelijke regel geldt dat tot het beroep ge-legitimeerd is alwie een direct belang heeft bij de nietigverklaring van de aangevochten beschikking. Een belangrijke vraag is of de klager het negatieve advies van de Raad voor economische geschillen kan aanvechten. Daar het advies van de Raad bindend is voor de Minister, zijn er goede gronden om het als een beschikking te behandelen, waartegen het beroep tot nietigverklaring mogelijk is.

9. Uit dit overzicht blijkt hoezeer het nieuwe mededingingsrecht reeds van meet af uiteenlopende trekken vertoont in de verschillende landen. Het is de vraag of de Belgische wet voldoening zal geven. Nu de nood aan een dynamisch bedrijfsleven zo scherp wordt aangevoeld, had men er wellicht beter aan gedaan zoals in de meeste andere landen op meer resolute wijze de weg op te gaan van een verzwakking van het kartelwezen.

Maar afgezien van deze grondvraag, die een onmiskenbaar politiek aspect vertoont, kunnen nu reeds duidelijke tekortkomingen aangestipt worden die om dringende verbetering vragen. Zij mogen hieronder nog bondig samengevat worden. 1) De publicatie van de adviezen van de Raad voor economische geschillen is voor de rechtszekerheid onontbeerlijk. Het Franse rapport kan hier als model dienen maar met minder vertraging in de publicatie. 2) Om aan de ondernemingen een betere rechtsbescherming te waarborgen, verdient het aanbeveling het beroep uit te breiden door een doelmatigheidscontrole. De vraag of het beroep voor een gewone rechtbank dan wel voor een administratieve rechtbank komt is hierbij van ondergeschikt belang; hoofdzaak is de omvang van het beoep. Een volledig beroep laat zich wellicht gemakkelijker bij een gewone rechtbank inpassen of bij een gespecialiseerde rechtbank naar Engels model. 3) Het lijkt wenselijk naar Duits model aan de klager de status van een volwaardige partij te geven.

Prof. Mr. G. VAN HECKE.

van 1 januari 1951 tot 30 juni 1952, p. 48-64; Verslag 1957-58, p. 15-16; Verslag 1958-59, p. 15-22.

(4) Een goede beschrijving van het ontstaan en de ontwikkeling van het Amerikaanse anti-trustrecht vindt men in het eerste hoofdstuk van Simon N. Whitney, *Antitrust Policies* (New York 1958).

(5) Het keerpunt vormde de belangrijke uitspraak *U.S. v. Aluminum Co. of America*, 148 F. 2 d 416 (1945).

(6) Over deze verordening zie E. R. Huber p. 322-328.

(7) Zie Huber p. 335-386 (Dekartellierung) en p. 436-476 (Konzernentflechtung).

(8) Gebruikelijke afkorting *GWB*. - Over deze wet verschenen reeds talrijke commentaren, o.m. H. Rasch, *Wettbewerbsbeschränkungen* (Herne 1957); Müller Henneberg-Schwartz, *Kommentar zum Gesetz gegen Wettbewerbsbeschränkungen* (Köln 1958); Langen, *Kommentar zum Kartellgesetz* (Neuwied 1958); Kaufmann-Rautmann-Strickrodt von Hahn-Hoffmann-Kreifels, *Kommentar zum Gesetz gegen Wettbewerbsbeschränkungen* (Köln 1958). Zie ook het voortreffelijke commentaar bij Baumbach-Hefermehl, *Wettbewerbs- und Warenzeichenrecht* (8e dr., München 1960).

(9) Daarover R. Krawielicki, *Das Monopolverbot im Schumanplan*, 1952.

(10) Daarover L. P. Suetens, De mededingingsregeling voor ondernemingen in het verdrag der Europese Economische Gemeenschap, *R.W.* 1959-60, 953.

(11) In Frankrijk: Décret du 9 août 1953 relatif au maintien et au rétablissement de la libre concurrence (Commentaar: R. Plaisant-J. Lasser, *Les Ententes Industrielles sous forme de Sociétés ou d'Associations*, Paris 1955). - In Engeland: Restrictive Trade Practices Act 1956 (Commentaar: R. O. Wilberforce-A. Campbell-N.F.M. Nelles, *The Law of Restrictive Trade Practices and Monopolies*, London 1957). - In Nederland: Wet economische mededinging (Staatsblad 1956, 401; aangevulde tekst Staatsblad 1958, 413).

(12) Een lijstje van publikaties van Böhm vindt men bij Baumbach-Hefermehl p. 13-14. - Zie ook bij E. R. Huber p. 331.

(13) Cf. Huber p. 314-334.

(14) Daar de adviezen van de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven niet gepubliceerd worden tast men over de toepassing van het Besluit in het duister. Waardevolle inlichtingen vindt men bij Baudhuin, *Code économique et financier* (1e dr. 1942) p. 880-886. Uit de 2e druk (1953) verdwenen deze gegevens.

(15) Zie S. Chesterfield Oppenheim, *Federal Antitrust Laws* p. 89-90.

(16) § 1 *GWB*.

(17) §§ 2-8 *GWB*.

(18) De Engelse wet verdient juist daarom bijzondere belangstelling.

(19) S. 21 Restrictive Trade Practices Act, 1956.

(20) Art. 17 Wet economische mededinging.

(21) Art. 10 Wet economische mededinging.

(22) Plaisant-Lasser *op. cit.* nr. 102.

(23) Art. 66 E.G.K.S. verdrag; zie ook de toepassingsverordeningen van 6 mei 1954 (beschikkingen 24-54 en 26-54, Publicatieblad van de E.G.K.S. 1952-55 p. 345-351).

(24) § 23 *GWB*.

(25) Art. 15.

(26) U.S.A.: het leerstuk van de «per se violations»; Duitsland: de principiële ongeldigheid; Nederland: de mogelijkheid van algemene onverbindendverklaring (art. 10) en de mogelijkheid de geldigheid afhankelijk te stellen van mededeling aan de overheid (art. 5).

(27) Voor marktbeheersende ondernemingen is in hoofdzaak het Monopolies and Restrictive Practices Act, 1953 blijven gelden. De handhaving daarvan is aan de Monopolies Commission toevertrouwd.

(28) Vgl. de uiteenzetting van Prof. L. H. Dupriez op het E.G.K.S.-congres te Stresa in 1957, *Actes Officiels du Congrès International d'études sur la Communauté européenne du charbon et de l'acier* (Milano 1958) V p. 223-231.

(29) Rapport de la Commission Technique des Ententes pour les années 1954 et 1955, *Journal Officiel de la République Française, Edition des Documents Administratifs* 1960 n° 2.

(30) Art. 43 Wet economische mededinging.

(31) Art. 14 zevende lid.

(32) Art. 13 derde lid.

(33) § 9 *GWB*.

(34) S. 9 Restrictive Trade Practices Act, 1956.

(35) Art. 5 Wet economische mededinging.

(36) Het Franse decreet verwijst naar de Ordonnance van 30 juni 1945; de Nederlandse wet (art. 49) verwijst naar de wet op de economische delicten (Staatsblad 1950 K 258).

(37) Art. 66.

(38) Zie de tekst van § 22 - IV *GWB*.

(39) Art. 24 Wet economische mededinging.

(40) § 1 *GWB*.

(41) Art. 5 Wet economische mededinging.

(42) S. 20 (3) Restrictive Trade Practices Act, 1956.

(43) S. 9 Restrictive Trade Practices Act, 1956.

(44) Voorbeelden: Hof Brussel 29 mei 1958, Pas. 1959 II 55 (Boycott niet onrechtmatig); Rb. Antwerpen 4 juni 1953 en Hof Brussel 2 december 1959, *R.W.* 1959-60, 2001 (boycott onrechtmatig).

(45) Art. 4.

(46) Alleen van de conclusie van het advies krijgt hij kennis; zie art. 13 laatste lid.

(47) S. 4 Clayton Act - De tekst vindt men in *The Federal Antitrust Laws (With summary of Cases instituted by the United States)*, New York 1947.

(48) § 35 *GWB*.

(49) Zie Art. 26 Wet economische mededinging.

(1) Over de algemene achtergrond van het anti-trustrecht zie o.m. G. van Hecke, De bescherming tegen de misbruiken van economische macht, *R.W.* 1947-48, 625; Ch. del Marmol, *Les ententes industrielles en droit comparé*, 1950. Een voortreffelijke inleiding vindt men bij E. R. Huber, *Wirtschafts-erwartungsrecht* (2e dr. 1953), I p. 281-334 (hoofdstuk kartellwesen) en p. 417-436 (hoofdstuk Konzerne).

(2) Over een van de vorige onderwerpen zie Ch. del Marmol, *Revue de la Banque* 1949, 65-86.

(3) Zie Verslag over de werkzaamheden van de Raad

(51) In Frankrijk worden de administratieve sancties uitgesproken door de minister of een ambtenaar (Zie Plaisant-Lassier n° 146).

(52) die enkel door de gewone rechtbanken kunnen worden uitgesproken, zie § 81 GWB.

(53) § 70 - IV GWB.

(54) Art. 33 eerste lid E.G.K.S.-verdrag; hierover de uiterst lezenswaardige beschouwingen van E. Steindorff, *Die Nichtigkeitsklage im Recht der Europäischen Gemeinschaft für Kohle und Stahl* (1952), passim vooral p. 99-114 en 136-151.

(55) die enkel door de gewone rechtbanken kunnen worden uitgesproken.

(56) In België de Koning (art. 14 vijfde lid); in Nederland de Minister van Economische Zaken (art. 24 Wet economische mededinging).

(57) Aldus de Wet administratieve rechtspraak bedrijfsorganisatie (Staatsblad 1954, 416). Zie het Rapport van de Commissie van Advies inzake het openen van de mogelijkheid van beroep tegen beschikking en krachten de wet economische mededinging, ingesteld bij Besluit van de Ministers van Economische Zaken en van Justitie van 27 maart 1956 (Staatsdrukkerij en Uitgeversbedrijf 1956).

(58) Over deze samenstelling zie de art. 6 tot 10 van het K.B. 62 van 13 januari 1935 en art. 8 van de wet tot bescherming tegen het misbruik van economische machtspositie.

(59) Hierboven p. 6-7.

(60) § 51 GWB.

(61) Art. 25-3 Wet economische mededinging.

(62) Art. 9.

(63) Art. 33 Wet economische mededinging.

RECHTSPRAAK

HOF VAN CASSATIE

1e Kamer. — 15 oktober 1959.

Voorzitter: M. Bayot.

Raadsheer-verslaggever: M. Gilmet.

Advokaat-generaal: M. Depelchin.

Naamloze vennootschap. — Raad van beheer: orgaan van de vennootschap. — De leden van de raad van beheer bezitten individueel in deze hoedanigheid geen macht om de vennootschap te verbinden.

Buiten de algemene vergadering van aandeelhouders maakt slechts de raad van beheer het orgaan van een naamloze vennootschap uit. De beheerders, die deze raad vormen, hebben geen macht, individueel en in deze hoedanigheid, om de vennootschap te vertegenwoordigen en te verbinden.

De voorzitter van de raad van beheer bezit individueel geen macht om de vennootschap te verbinden.

N.V. «Implas t/ Belgische Staat (Minister van Financiën).

Gelet op het bestreden arrest, op 21 mei 1957 door het Hof van beroep te Brussel gewezen;

Over het eerste middel, afgeleid uit de schending van de artikelen 1, 13, 26, 53, 54, 55, 62, 63 van de wetten op de vennootschappen, samengeordend bij koninklijk besluit van 30 november 1935, van de artikelen 1101, 1119, 1122, 1134, 1984, 1998 van het burgerlijk wetboek, en 97 van de Grondwet,

Doordat het bestreden arrest, na vastgesteld te hebben dat de persoon genaamd Van Gelder zich «ten dele gedekt door de verzoekende vennootschap» bezig gehouden heeft met ongeoorloofde handel in deviezen, beslist, dat de uit die verrichtingen voortvloeiende winst in de belastbare winsten van aanlegster mag begrepen worden, hoewel die vennootschap deed gelden «dat de litigieuze verrichtingen buiten haar weten zijn geschied en dat alleen Van Gelder het voordeel ervan genoten heeft», om de reden dat «de kwestieuze verrichtingen uitgevoerd zijn door de voorzitter van de raad van beheer, dit is door het orgaan van de vennootschap dat de macht had deze te verbinden», en dat bijgevolg «aangezien de vennootschap door de daden van haar orgaan geldig verbonden is, de administratie de daaruit voortvloeiende winsten ten laste van de vennootschap vermogen aan te slaan, zonder dat zij rekening heeft te houden met de bestemming

die Van Gelder tenslotte aan die winsten gegeven heeft»;

Dan wanneer de voorzitter van de raad van beheer van een naamloze vennootschap niet het orgaan van de vennootschap is en als zodanig de macht niet heeft om de vennootschap te verbinden;

Overwegende dat aanlegster, na van ambtsweg aangeslagen te zijn op de winsten verkregen in de handel in deviezen waarmee Van Gelder, voorzitter van haar raad van beheer, zich bezig gehouden had bij conclusies vóór het Hof van beroep had doen gelden «dat de fictieve of bedrieglijke verrichtingen die Van Gelder uitgevoerd heeft, zelfs onder de naam van de vennootschap Implas, geheel buiten haar weten om en zonder enig voordeel voor haar plaats gehad hebben»;

Overwegende dat het bestreden arrest op dit punt geantwoord heeft «dat de kwestieuze verrichtingen uitgevoerd zijn door de voorzitter van de raad van beheer, dit is door het orgaan van de vennootschap hetwelk de macht had deze te verbinden; dat hierderhalve niet dienend is dat de andere vennoten daarvan kennis gedragen hebben of niet»;

Overwegende dat, buiten de algemene vergadering van de aandeelhouders, krachtens de artikelen 53 tot 55 van de wetten op de vennootschappen, samengeordend bij het koninklijk besluit van 30 november 1935, slechts de raad van beheer het orgaan van een naamloze vennootschap uitmaakt; dat de beheerders van deze raad vormen geen macht hebben, individueel en in deze hoedanigheid, om de vennootschap te vertegenwoordigen en te verbinden;

Overwegende, dienvolgens dat, waar het beslist door de aanlegster geldig verbonden is door de daden van de voorzitter van haar raad van beheer, «haar orgaan» en waar het de door de voorziening aangevallen kwestie slissing op deze enkele beschouwing doet rusten, het bestreden arrest de bovengemelde, in het middel aangegeven artikelen 53 tot 55 geschonden heeft;

Om die redenen,

en zonder dat er termen zijn tot het onderzoek van het tweede, subsidiair ingeroepen middel,

Verbreekt het bestreden arrest in zover het in de belastbare winsten over het boekjaar 1947 een bedrag van 1.176.488 F uit hoofde van de verrichtingen «hetwelk in deviezen» opgenomen heeft;

Beveelt dat van onderhavig arrest melding zal gemaakt worden op de kant van de gedeeltelijk vernietigde beslissing;

Veroordeelt verweerder tot de kosten;

Verwijst de aldus beperkte zaak naar het Hof van beroep te Luik.

HOF VAN CASSATIE

2de Kamer. — 21 september 1959.

Voorzitter : M. Sohier.

Raadsheer-verslaggever : M. Polet.

Advokaat-generaal : M. Mahaux.

Wegverkeer. — Geen verplichting van de inhalende weggebruiker zijn voorganger van een inhalingsmanoeuvre te verwittigen.

Geen enkele wetsbepaling legt aan de weggebruiker, die wil inhalen, de verplichting op zijn voorganger te verwittigen.

Krachtens artikel 21,4 van het Algemeen Verkeersreglement moet elk bestuurder, die op het punt staat ingehaald te worden zo ver mogelijk naar rechts uitwijken. Deze verplichting wordt niet afhankelijk gesteld van het feit, dat de weggebruiker, die inhaalt, een verwittiging zou geven.

Bonet t/ Fasotte.

II. Over de voorziening van Bonet, handelende als burgerlijke partij :

Over het eerste middel, afgeleid uit de schending van de artikelen 21-4 en 84 van het koninklijk besluit van 8 april 1954, houdende algemeen reglement op de politie van het wegverkeer, 1382 en 1383 van het burgerlijk wetboek, doordat het bestreden vonnis niet bewezen tegen verweerder Fasotte verklaard heeft de telastlegging « op het punt staande ingehaald te worden, nagelaten te hebben zo ver mogelijk naar rechts uit te wijken zonder de snelheid op te voeren », en gevolglijk aanleggers burgerlijke vordering tegen genoemde Fasotte niet gegrond heeft verklaard om de redenen dat opdat voormelde overtreding bewezen zij, « er zou moeten aangetoond zijn dat de weggebruiker Fasotte door Bonet van zijn inhaalmanoeuvre verwittigd werd » en dat « het nalaten van deze verwittiging ten deze de vrijstelling van iedere burgerlijke verantwoordelijkheid van de weggebruiker Fasotte tot gevolg moet hebben... », dan wanneer artikel 21-4 van het koninklijk besluit van 8 april 1954, waarbij aan de weggebruiker die op het punt staat ingehaald te worden opgelegd wordt « zo ver mogelijk naar rechts uit (te) wijken zonder de snelheid op te voeren », het bestaan van deze verplichting te zijnen laste geenszins afhankelijk stelt van enige « verwittiging » te geven door de weggebruiker die de inhaalmanoeuvre uitvoert, wat overigens bevestigd wordt door artikel 84 van hetzelfde besluit, bepalend : « ieder voertuig... moet uitgerust zijn met een achteruitkijkspiegel, zo opgesteld dat de bestuurder in staat is van zijn zitplaats de weg achter en links van het voertuig gade te slaan en een ander voertuig dat een manoeuvre om links in te slaan begonnen is, waar te nemen »;

Overwegende dat verweerder overtredingen van de artikelen 12-1 en 21-4 van het reglement op de politie van het wegverkeer van 8 april 1954 ten laste waren gelegd;

Overwegende dat het bestreden vonnis niet bewezen verklaart de in voormeld artikel 21-4 omschreven telastlegging, en niet gegrond de burgerlijke vordering van aanlegger, om de reden dat verweerder door aanlegger niet verwittigd werd van de inhaalmanoeuvre die deze uitvoerde;

Overwegende dat geen enkele reglements-bepaling de

weggebruiker die wil inhalen de verplichting oplegt de voorligger te verwittigen;

Overwegende dat volgens artikel 21-4 van voormeld reglement, elke bestuurder die op het punt staat ingehaald te worden zo ver mogelijk naar rechts moet uitwijken;

Dat deze verplichting niet afhankelijk ervan gesteld is dat hij die inhaalt een verwittiging geeft;

Dat het middel mitsdien gegrond is;

Overwegende dat, aangezien het niet tot een ruimere verbreking kan leiden, het onderzoeken van het tweede middel van belang ontbloomt komt te zijn;

Om die redenen :

En zonder acht te slaan op het verzoekschrift, door aanlegger ter griffie van de correctionele rechtbank te Dinant neergelegd na de verstrijking van de bij artikel 422 van het wetboek van strafvordering bepaalde termijn,

Verbreekt het bestreden vonnis, in zover daarbij over de burgerlijke vordering van aanlegger uitspraak gedaan is;

Verwerpt de voorziening voor het overige;

Beveelt dat melding van onderhavig arrest zal gemaakt worden op de kant van de gedeeltelijk vernietigde beslissing;

Veroordeelt verweerder tot de helft der kosten en aanlegger tot de wederhelft;

Verwijst de aldus beperkte zaak naar de correctionele rechtbank te Namen, in hoger beroep uitspraak doende.

HOF VAN CASSATIE

1e Kamer. — 25 februari 1960.

Voorzitter : M. Sohier.

Raadsheer-verslaggever : M. Bayot.

Procureur-generaal : M. Hayoit de Termicourt.

Advokaten : Mrs. Simont en De Bruyn.

Verzekeringen. — Artikel 31, lid 2 van de wet van 11 juni 1874 stelt het vermoeden, dat de verzekeraar bij voortzetting van het contract, na kennis gekregen te hebben van de wijziging der verzekerde risico's, van zijn recht ditzelve te verbreken afziet.

Artikel 31, lid 2 van de wet van 11 juni 1874 op de verzekeringen voert het vermoeden in, dat de verzekeraar, die na kennis gekregen te hebben van de wijziging, die door de verzekerde aan de in het verzekeringscontract omschreven risico's toegebracht is, desniettemin met de uitvoering van dat contract voortgaat, afziet van het recht ditzelve te verbreken.

Deze wettekst stelt dit vermoeden niet afhankelijk van de voorwaarde, dat de verzekeraar van de wijziging van de risico's kennis gekregen heeft vóór de totstandkoming van een schadegeval. De reden is niet in te zien waarom dit vermoeden zou moeten uitgesloten worden, wanneer de totstandkoming van een schadegeval de verzekeraar in staat gesteld heeft alle gevolgen van de wijziging van het risico te meten.

N.V. Cie Belge d'Assurances générales sur la vie, les fonds dotaux et les survivances t/ Kivits.

Gelet op het bestreden arrest, op 11 december 1957 door het Hof van beroep te Brussel gewezen ;

Over het eerste middel, afgeleid uit de schending van de artikelen 1134, 1319, 1320 van het Burgerlijk Wetboek, en 97 van de Grondwet,

Doordat het bestreden arrest, onder bevestiging van het beroepen vonnis, beslist dat de vordering van appellante (hier aanlegster) niet kan ingewilligd worden om de reden dat zij voortgegaan is met de uitvoering van het contract na van de aan de risico's toegebrachte wijzigingen kennis gekregen te hebben (art. 31, lid 2, van de wet van 11 juni 1874 op de verzekeringen), zonder het middel te beantwoorden waardoor aanlegster in haar conclusies in hoger beroep deed gelden « dat dergelijk werk in het door het contract beschreven risico niet beschreven is en kennelijk een verzwarende van het risico uitmaakt, geïntimeerde (hier verweerder) verplicht was, zowel krachtens artikel 31, lid 1, van de wet op de verzekeringen als krachtens artikel 3 van de algemene voorwaarden van zijn contract, deze verzwarende van het risico te bekwaamertijd bij appellante aan te geven, eventueel bij polissen waarin van deze wijziging akte was gegeven te ondertekenen en de passende bijpremie te betalen;... dat het vaststaat dat geïntimeerde deze verbintenis pas verscheidene maanden na het kwetsieve ongeval vervuld heeft ; dat derhalve appellante het recht heeft van hem terugbetaling te vorderen van de totaliteit der vergoedingen welke zij voor dit schadegeval heeft moeten uitbetalen (artikel 17, paragraaf 4, van de algemene voorwaarden van voormeld contract) » ;

Doordat dienvolgens het bestreden arrest niet wetig met redenen omkleed is ;

Overwegende dat de door aanlegster ingestelde vordering strekte, zoals in het exploit van rechtsingang vastgesteld is tot terugbetaling, door verweerder, van de sommen welke zij betaald had ten gevolge van een arbeidsongeval dat een arbeider van verweerder getroffen had ; dat deze vordering op de « algemene voorwaarden van de verzekeringspolis » tussen partijen gesloten, was gesteund ;

Overwegende dat aanlegster in haar conclusies in eerste aanleg verklaarde dat haar eis op de artikelen 3 en 17 van de algemene voorwaarden van de polis gesteund was, hoewel erop wijzende dat artikel 31 van de wet van 11 juni 1874 op de verzekeringen haar insgelijks in staat stelde tot het inroepen van een oorzaak van verval ten laste van de verzekerde ; dat zij tenslotte concludeerde « dat artikel 17 van de algemene voorwaarden van de verzekering haar uitdrukkelijk het recht voorbehoudt van verweerder de terugbetaling » van de door haar uitbetaalde sommen te vorderen ;

Overwegende dat aanlegster in haar conclusies in hoger beroep opnieuw ingeroepen heeft, enerzijds, de artikelen 3 en 17 van de algemene voorwaarden van de verzekeringspolis, en, anderzijds, artikel 31 van de wet van 11 juni 1874 ;

Overwegende dat het bestreden arrest, door zich ertoe te beperken te releveren dat de vordering niet kan ingewilligd worden omdat aanlegster zich niet kan beroepen op lid 1 van artikel 31 van de wet van 11 juni 1874, zonder het middel te beantwoorden dat aanlegster op de artikelen 3 en 17 van de algemene voorwaarden van het contract steunde, het in het middel aangeduide artikel 97 van de Grondwet geschonden heeft ;

Over het tweede middel, afgeleid uit de schending van de artikelen 31, 1ste en 2de lid, van de wet van

11 juni 1874 op de verzekeringen, en 97 van de Grondwet,

Doordat het bestreden arrest het middel afwijst dat aanlegster in haar conclusies in hoger beroep deed gelden en dat zij op het in het middel aangeduide artikel 31, lid 1, steunde, om de uit artikel 31, lid 2, afgeleide reden dat zij zich op die bepaling niet kon beroepen, wijl zij met de uitvoering van het contract voortgegaan is na van het risico kennis gekregen te hebben ;

Dan wanneer het vermoeden van afstand, dat door dit artikel 31, lid 2, ingeverd is, slechts geldt wanneer de verzekeraar van de aan de risico's toegebrachte wijziging kennis gekregen heeft vóór het totstandkomen van het schadegeval ;

Dan wanneer evenwel ten deze, zoals uit de vermeldingen van de bestreden beslissing blijkt, aanlegster van de verzwarende van het risico slechts kennis gekregen heeft door de bij haar gedane aangifte van het schadegeval ;

Dan wanneer aanlegster dus in het middel aangeduide artikel 31, lid 1, mocht inroepen zonder dat het vermoeden van afstand, door lid 2 van dit artikel ingevoerd, haar mocht tegengeworpen worden ;

En dan wanneer derhalve het bestreden arrest, door haar dat vermoeden tegen te werpen, de in het middel aangehaalde wetsbepalingen geschonden heeft ;

Overwegende dat artikel 31, lid 2, van de wet van 11 juni 1874 het vermoeden invoert dat de verzekeraar die, na kennis gekregen te hebben van de wijziging die door de verzekerde aan de in het verzekeringscontract omschreven risico's toegebracht is, desniettemin met de uitvoering van dat contract voortgaat, afzien van het recht het contract te verbreken ;

Overwegende dat deze wettekst dit vermoeden niet afhankelijk stelt van de voorwaarde dat de verzekeraar van de wijziging van de risico's kennis gekregen heeft vóór de totstandkoming van een schadegeval dat trouwens de reden niet in te zien is waarom dit vermoeden zou moeten uitgesloten worden wanneer de totstandkoming van een schadegeval de verzekeraar in staat gesteld heeft alle gevolgen van de wijziging van het risico te meten ;

Dat het middel naar recht faalt ;

Om die redenen :

Verbreekt het bestreden arrest, behalve in zover het beslist dat de vordering van aanlegster, voor zover veel zij artikel 31 van de wet van 11 juni 1874 te grondslag heeft, niet gegrond is ; verwerpt de vordering in dit opzicht ;

Beveelt dat melding van dit arrest zal gemaakt worden op de kant van de gedeeltelijk vernietigde beslissing ;

Verwijst de aldus beperkte zaak naar het Hof van beroep te Luik ;

Veroordeelt aanlegster en verweerder ieder tot helft der kosten.

VLAAMSE JURISTEN,

ABONNEERT U OP

RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

RAAD VAN STATE

4 Kamer. — 31 mei 1960.

Voorziter : M. Lepage.

Raadsheren : M.M. Mast en Buch.

Substituut-Auditeur-generaal : M. Vermeulen.

Advokaten : Mrs. Mertens de Wilmars en Meeus.

Openbare aanbesteding van uit te voeren werken. — Aanbod van en toewijzing aan laagst biedende firma. — Heraanbesteding. — Aanbod van een firma wier aanbod hoger ligt dan dat van de firma der eerste aanbieding. — Toewijzing aan eerstgenoemde firma zelfs bij niet deelname aan heraanbesteding. — De Raad van State kan niet oordelen over de aantasting van een subjectief recht.

Met inschrijvers aan een openbare aanbesteding kunnen worden gelijkgesteld de aannemers die aan een voordien voor dezelfde werken uitgeschreven aanbesteding deelnamen, de voordeligste offerte deden en deze handhaven, zelfs zo er enkele kleine verschillen van bijkomende aard voorkomen.

De Raad van State is niet bevoegd om kennis te nemen van de aantasting van het subjectief recht dat de verzoekende partij doet gelden op de uitvoering van de contractuele verplichtingen van de gemeente.

P.V.B.A. Frans Gabriëls t/ 1) Gemeente Kalmthout, 2) Bestendige Deputatie van de provincieraad van Antwerpen.

Arrest Nr. 7901

Overwegende dat het beroep strekt tot vernietiging :

1. van de beslissing van de gemeenteraad van Kalmthout van 19 juni 1956 in zover hij zijn beslissing van 18 februari 1956 intrekt — beslissing waarin de bouw van het schoolcomplex te Kerkeneind werd toegewezen aan de P.V.B.A. Gabriëls — en de bouw toewijst aan de P.V.B.A. Van Hout;

2. van de beslissing dd. 22 juni 1956 van de bestendige deputatie van de provincieraad te Antwerpen waarbij de beslissing van de gemeenteraad van 19 juni 1956 wordt goedgekeurd;

Overwegende dat de gemeenteraad van Kalmthout in vergadering van 18 januari 1952 besliste dat het door het oorlogsgeweld verwoeste schoolgebouw Kerkeneind zou herbouwd worden; dat de Minister van Openbare Werken bij brief van 17 maart 1954 zijn principieel akkoord gaf betreffende de uit te voeren werken, het bedrag der subsidies bepaalde en de uitkering ervan afhankelijk stelde van een openbare aanbesteding; dat deze aanbesteding werd uitgeschreven en de verzoekende partij alsmede de P.V.B.A. Van Hout aan de aanbesteding deelnamen; dat uit het proces-verbaal dd. 21 juni 1954 van de opening der aanbiedingen blijkt dat de P.V.B.A. Van Hout het laagste aanbod deed; dat de gemeenteraad op 15 juli 1954 besliste de aanneming toe te wijzen aan de P.V.B.A. Van Hout; dat het provinciebestuur op 10 september 1954 het dossier terug naar het departement van Openbare Werken zond om een definitieve beslissing betreffende de toekenning der subsidies uit te lokken; dat de Minister van Openbare Werken bij brief van 2 december 1955 aan de gouverneur der provincie Antwerpen liet weten dat de «vaste beslissing aangaande de tussenkomst van de Staat slechts zou genomen worden op zicht van het volledig dossier der heraanbesteding»; dat de Minister van

Openbare Werken zijn beslissing betreffende de heraanbesteding bij brief van 27 januari 1956 bevestigde; dat een nieuwe aanbesteding werd uitgeschreven, waaraan de P.V.B.A. Van Hout niet deelnam; dat de verzoekende partij het laagste aanbod deed, dat evenwel hoger kwam te staan dan het aanbod dat de P.V.B.A. Van Hout bij de eerste aanbesteding had gedaan; dat de gemeenteraad op 18 februari 1956 besliste de werken aan de verzoekende partij toe te wijzen; dat de bestendige deputatie deze beslissing op 2 maart 1956 goedkeurde «onder voorbehoud van de instemming en de vaste belofte van staatstoelagen...»; dat de Minister van Openbare Werken op 9 juni 1956 aan de gouverneur der provincie Antwerpen liet weten dat, «daar het aanbod van de verzoekende partij merkkelijk hoger kwam te staan dan dit van de P.V.B.A. Van Hout, daar deze firma nog bereid was de werken uit te voeren aan de prijzen en voorwaarden van haar offerte van 21 juni 1954 en de gemeente Kalmthout bereid was haar de werken toe te vertrouwen, hij zich niet zou verzetten tegen deze toewijzing mits de verbeterde som van 4.760.887,68 fr.»; dat hierop de bestreden beslissingen werden genomen;

Overwegende dat de verzoekende partij doet gelden dat de bestreden beslissingen de verkregen rechten miskennen die voor haar zijn ontstaan uit de gemeenteraadsbeslissingen van 18 februari 1956 en de goedkeuringsbeslissing dd. 2 maart 1956 van de bestendige deputatie;

Overwegende dat de Raad van State niet bevoegd is om kennis te nemen van het middel dat gesteund is op de aantasting van het subjectief recht dat de verzoekende partij doet gelden op de uitvoering van de contractuele verplichtingen die de gemeente door de aanbesteding op zich zou genomen hebben.

Overwegende dat de verzoekende partij in de tweede plaats aanvoert dat de bestreden beslissingen wederrechtelijk zijn, daar de overheid die de openbare aanbesteding uitschreef, het aanbestede werk niet mocht toevertrouwen aan de firma Van Hout, die aan de heraanbesteding geen deelnam;

Overwegende dat de overheid die een openbare aanbesteding uitschrijft, zich hierdoor principieel bindt haar keuze tot de inschrijvers te beperken; dat echter ook met de inschrijvers kunnen worden gelijkgesteld, de aannemers die aan een voordien voor dezelfde werken uitgeschreven aanbesteding deelnamen, de voordeligste offerte deden en deze offerte handhaven; dat aldus enerzijds de belangen van de overheid die de aanbesteding uitschrijft, gevrijwaard worden en, anderzijds, het principe van de gelijkheid der kansen voor de inschrijvers geëerbiedigd wordt, daar de deelnemers aan de heraanbesteding kennis konden hebben van de offerten bij de eerste aanbesteding en aldus niet in hun concurrentiemogelijkheden worden geschaad;

Overwegende dat de verzoekende partij doet gelden dat het lastenkohier van de eerste aanbesteding zou verschillen van het lastenkohier van de heraanbesteding, zodat de offerten niet kunnen vergeleken worden;

Overwegende dat de verzoekende partij niet aan toont hoe de enkele verschillen van bijkomende aard waarop zij wijst, die vergelijking onmogelijk zouden maken; dat deze verschillen inderdaad ofwel zonder invloed zijn, ofwel hieruit bestaan dat de voor de eerste aanbesteding uitgeschreven voorwaarden zwaarder waren; dat deze verschillen in geen geval de P.V.B.A. Van Hout hebben begunstigd; dat het middel niet opgaat;

Overwegende dat de verzoekende partij in de derde

plaats aanvoert dat zij niet werd aangewezen ofschoon zij de laagste offerte had gedaan;

Overwegende dat dit middel, in zoverre het met het tweede middel niet samenvalt, in feite faalt, vermits niet wordt betwist dat de offerte van de P.V.B.A. Van Hout de laagste was;

Besluit :

Artikel 1 : Het beroep is verworpen.

Artikel 2 : De kosten, ten bedrage van 750 fr., komen ten laste van de verzoekende partij.

HOF VAN BEROEP TE GENT

1e Kamer. — 30 juni 1960.

Voorzitter : M. Bossaert.

Raadsheren : M.M. De Groote en Beeckman.

Advokaat-generaal : M. J. Matthijs.

Advokaten : Mrs. Buysse (Antwerpen) en De Bruyn (Aalst).

1. Hoger beroep. — Vonnis bij gebrek aan verschijning. Termijnen. — Hoofdelijke verbintenis van appellanten.
2. Aanleg. — Vordering strekkende tot verbreking van koopovereenkomst en tot betaling van geaccepteerde wisselbrieven, waarvan ieder het bedrag van de laatste aanleg niet overschrijdt. — Vordering tot contractverbreking geschat op meer dan 25.000 fr. — Hoger beroep ontvankelijk t.o.v. de vordering tot verbreking der overeenkomst. — Hoger beroep niet ontvankelijk « defectu summae » t.o.v. de vordering tot betaling der wisselbrieven.
3. Bevoegdheid « ratione loci ». — Onbevoegdheid van de eerste rechter. — Bevoegdheid van een andere rechtbank van koophandel, gelegen in het rechtsgebied van het Hof van beroep. — Geen evocatie.

1. *Terwijl de betekening van het aangevochten vonnis bij gebrek aan verschijning aan de eerste drie appellanten niet geschied is sprekende tot hun persoon, doch aan vierde appellante wel gedaan werd sprekende aan haar persoon, werd het hoger beroep door de eerste drie appellanten ingesteld binnen de vijftien dagen te rekenen van de dag van de tenuitvoerlegging van het vonnis, tijdig gedaan; het binnen dezelfde termijn door vierde appellant ingesteld beroep is daarentegen laattijdig. Nochtans, daar de verbintenissen van de vier appellanten hoofdelijk werden aangegaan, en het aangevochten vonnis hun hoofdelijk heeft veroordeeld, strekt het tijdig ingesteld beroep van de eerste drie appellanten ten voordele van de vierde.*
2. *Wanneer de oorspronkelijke vordering strekt tot de verbreking van een koop-verkoopovereenkomst en tevens tot de betaling van geprotesteerde geaccepteerde wissels, waarvan het bedrag voor elk dezer wissels de 25.000 frank niet overschrijdt, heeft de schatting van de vordering op meer dan 25.000 frank enkel uitwerksel t.o.v. de vordering tot verbreking der overeenkomst.*

Wat de vordering tot betaling van verscheidene acceptuissels betreft, zijn er zoveel oorzaken als er onderscheidene wissels bestaan, en mag hun bedrag, met het oog op het bepalen van de aanleg, niet samengeteld worden; evenmin geldt te dien einde de samentelling van het bedrag van iedere

wisselbrief met de geschatte waarde van de vordering tot verbreking van de overeenkomst, daar beide vorderingen uit onderscheidene oorzaken voortvloeien. Derhalve, is « ratione summae » het hoger beroep slechts ontvankelijk in de mate waarin het vonnis de ontbinding der overeenkomst heeft uitgesproken.

3. *Bij vaststelling dat de door appellanten opgeworpen exceptie van onbevoegdheid « ratione loci » van de eerste rechter gegrond is, en ofschoon een andere rechtbank van koophandel uit het rechtsgebied van het Hof territoriaal bevoegd was, volstaat het voor het Hof, t.a.v. het nog resterend geschil nopens de verbreking der overeenkomst, voormelde onbevoegdheid uit te spreken; de voorwaarden tot evocatie zijn niet verenigd.*

ADVIES O.M. : *Terwijl niet appellanten over de grond der zaak hebben geconcludeerd, echter wel geïntimeerde, kan niettemin het Hof, dat ook de normale rechter in beroep is van de beslissingen gewezen door de in zake territoriaal bevoegde rechtbank, met het oog op een wettelijke evocatie en ten einde aan de zaak een eindbeslissing te kunnen verlenen, aan appellanten bevelen ten gronde te concluderen.*

Staes, Prudent en anderen
t/ de N.V. « Bank van Brussel »

Advies O.M.

Oorspronkelijke verweerders, de echtgenoten Staes-De Bruyn en Staes-Verdickt, allen uit Kiendrecht, zijn, bij deurwaardersexploot van 27 maart 1959, in hoger beroep gekomen tegen een vonnis bij verstek bij gebrek aan verschijning, gewezen door de rechtbank van eerste aanleg te Dendermonde, recht doende in zaken van koophandel, op 18 oktober 1958, vonnis waarbij :

1) Verbroken verklaard werd, ten nadele van appellanten, een overeenkomst van koop-verkoop, gesloten te Kiendrecht, op 9 juli 1956, tussen appellanten en de N.V. « Etablissements Vandenabeele », te Brussel, in wier rechten de N.V. Bank van Brussel gesubrogeerd werd, overeenkomst waarbij appellanten van deze firma een zelfrijdende maaidorser met Dieselmotor hadden gekocht, tegen de prijs van 365.000 fr., waarvan 113.000 fr. in contante, en 252.000 fr., meer de kosten en lasten, betaalbaar door middel van 16 geaccepteerde wissels van elk 18.250 fr. vervallende einde augustus, september, oktober en november van 1957, en einde april, september, oktober en november 1958, 1959 en 1960.

2) Appellanten solidair veroordeeld werden tot betaling aan geïntimeerde, de N.V. « Bank van Brussel », van een som van 73.684 fr., wegens wanbetaling van vier geprotesteerde geaccepteerde wisselbrieven, meer de protestkosten, en de gerechtelijke intresten.

Dit hoger beroep is hoofdzakelijk gegrond op de onbevoegdheid « ratione loci » van de rechtbank te Dendermonde.

* * *

I. *Ontvankelijkheid van het hoger beroep, wat de termijnen betreft.*

1) Het aangevochten vonnis bij verstek bij gebrek aan verschijning werd betekend bij deurwaardersexploot van 26 november 195888, doch niet aan persoon betekend wat de eerste drie appellanten betreft, maar nochtans wel aan de persoon van vierde appellante.

2) De werkelijke tenuitvoerlegging van het vonnis

waarbij appellanten veroordeeld werden de maaidorser ter vrije beschikking te stellen van geïntimeerde, is eerst geschied op 20 februari 1959, datum waarop deurwaarder Caestecker, uit Beveren-Waas, deze machine bij appellanten heeft weggehaald.

Uit deze vaststellingen spruit voort :

a) *Wat de eerste drie appellanten betreft :*

het verstrijken van de termijn van verzet d.i. 15 dagen

Dat hun hoger beroep tijdig werd ingesteld : de termijn van beroep gaat inderdaad in onmiddellijk na na de betekening aan de verstekmakende partij, sprekende tot haarzelf, en, zo de betekening niet geschiedde sprekende tot de persoon van de verstekdoende partij — zoals in onderhavig geval t.a.v. de eerste drie appellanten — 15 dagen na de dag waarop overgegaan werd tot de tenuitvoerlegging van het vonnis (artikelen 158, 159, 436, 443 W.B.Rv. ; art. 645 W.v. Koophandel).

b) *Wat de vierde appellante betreft :*

Dat, waar het vonnis haar wel betekend werd op 26 november 1958 sprekende aan haar persoon, haar beroep na het verstrijken van de hierboven bepaalde wettelijke termijn werd ingesteld, en derhalve niet ontvankelijk zou zijn.

Doch, uit het oog mag niet verloren worden dat de verbintenissen van de vier appellanten hoofdelijk werden aangegaan, en dat de tegen hen uitgesproken veroordelingen trouwens ook, en terecht, hoofdelijk werden uitgesproken.

Welnu het hoger beroep tijdig betekend op verzoek van één der hoofdelijke schuldenaars — in casu door de eerste drie appellanten — strekt tot voordeel van de andere hoofdelijke schuldenaars — in casu de vierde appellante — temeer daar laatstgenoemde zich bij de door de eerste drie appellanten vóór het Hof ingestelde procedure heeft aangesloten, en er gemeenschappelijke verweermiddelen zijn van de hoofdelijk verbonden partijen.

(Zie o.m. : Brussel, 10 augustus 1885, Pas. 1886, II, 250; Luik, 8 januari 1918, Jur. Liège, 1920, 17; Rb. Antwerpen, 24 april 1931, Pas. 1932, III, 16; R.P.D.B., Tw. Appel en matière civile et commerciale, nr. 51; Marcotty, B.J. 1905, 785, nr. 7; Seiler, « L'autorité de la chose jugée en matière de solidarité passive » (1933) nr. 90).

Wat de termijnen betreft, is het hoger beroep dus ontvankelijk t.o.v. al de appellanten.

II. *Gedeeltelijke niet-ontvankelijkheid van het hoger beroep « defectu summae ».*

Oorspronkelijke vordering strekte tot een dubbel doel :

1) De verbreking van de overeenkomst van koopverkoop ten nadele van appellanten, en diensgevolge het stellen ter vrije beschikking van geïntimeerde van de maaidorser;

2) De betaling van vier verschillende geaccepteerde en geprotesteerde wisselbrieven van een bedrag van elk 18.250 fr., meer de protestkosten.

De oorspronkelijke eis werd, in het inleidend deurwaardersexploot, door geïntimeerde geschat op meer dan 100.000 fr. t.o.v. elk der appellanten.

Deze schatting boven het bedrag van de laatste aanleg heeft slechts wettelijk uitwerksel t.o.v. de vordering tot ontbinding van de overeenkomst wegens wanrestitutie van appellanten. Doch deze schatting blijft onder uitwerksel t.o.v. de aanleg in zoverre de oorspronkelijke vordering tot betaling strekt van de 4 verschillende geaccepteerde en geprotesteerde wisselbrieven, want zo de eis een geldsom tot voorwerp heeft, is het bedrag van het geschil gelijk aan de gevorderde som.

Anderzijds, ter zake van vordering tot betaling van verscheidene geaccepteerde wisselbrieven, zijn er zoveel onderscheiden oorzaken als er onderscheiden wisselbrieven zijn (Zie : R.P.D.B. - Tw. Compétence en matière civile et commerciale, nr. 993 en aldaar geciteerde rechtspraak). Bij toepassing van art. 23 der bevoegdheidswet, mogen de bedragen van de wisselbrieven dus niet worden samengeteld met het oog op het bepalen van de aanleg.

Ten slotte mag er in zake, met dit doel, geen samentelling geschieden tussen het bedrag van elk der wisselbrieven (18.250 fr. + protestkosten) en de door geïntimeerde geschatte waarde van het geschil, betreffende de vordering tot ontbinding der overeenkomst : beide verschillende punten van de vorderingen vloeien immers niet voort uit dezelfde oorzaak.

In verband met het bepalen van de aanleg, dient het bedrag van elk der 4 accepten derhalve zelfstandig te worden beschouwd, en daar dit bedrag de 25.000 fr. niet te boven gaat, werd het aangevochten vonnis, in zoverre het appellanten tot betaling der geprotesteerde geaccepteerde wisselbrieven heeft veroordeeld, in laatste aanleg gewezen.

Het hoger beroep is dus « ratione summae » enkel ontvankelijk in zoverre het vonnis « a quo » beslist heeft over de ontbinding (verbreking) van de overeenkomst en de teruggave van de maaidorser.

III. *Onbevoegdheid « ratione loci » van de eerste rechter.*

Dat de exceptie van onbevoegdheid « ratione loci » van de eerste rechter, door appellanten voor het eerst in hoger beroep opgeworpen, ontvankelijk is, lijdt geen twijfel, vermits het thans eerst vóór de rechter in hoger beroep is dat appellanten voor de eerste maal hun verweermiddelen doen gelden, terwijl zij vóór de eerste rechter niet verschenen zijn.

Bedoelde exceptie is eveneens gegrond : terwijl appellanten — oorspronkelijk verweerders — allen gehuisvest waren te Kieldrecht — d.i. het rechtsgebied van de rechtbank van koophandel van Sint-Niklaas-Waas — op het ogenblik waarop de oorspronkelijke vordering werd ingesteld, en ook te Kieldrecht de verbintenissen van appellanten zijn ontstaan en aldaar werden uitgevoerd of er uitgevoerd moesten worden, was de rechtbank van eerste aanleg te Dendermonde, rechtdoende in zaken van koophandel, ongetwijfeld territoriaal onbevoegd (artikelen 39 en 42, al. 1 — bevoegdheidswet).

IV. *Wat de evocatie betreft.*

Indien het Hof het aangevochten vonnis — in zoverre dit vonnis beslist heeft over de vordering tot ontbinding der overeenkomst ten nadele van appellanten — te niet doet omdat de eerste rechter niet bevoegd was om van de vordering kennis te nemen, is er in principe geen devolutie; de kennisneming van de grond van het geschil kan immers niet overgedragen worden aan de rechter in beroep, wanneer de eerste rechter zelf niet geldig kennis kon nemen van de vordering.

Doch, wanneer het Hof van beroep vaststelt, zoals in onderhavig geval, dat het geding had dienen ahangig te worden gemaakt vóór een andere rechtbank, behorende tot het rechtsgebied van het Hof, en waar-

van het Hof de normale rechter in beroep is, is evocatie mogelijk, mits de andere wettelijke voorwaarden daartoe vervuld zijn. (Zie: Cass. 16 maart 1876, Pas. 1876, I, 185; 9 juli 1891, Pas. 1891, I, 202; Cass. 26 juni 1947, Pas. 1947, I, 299; Gent, 3 maart 1932, Pas. 1932, II, 144; Luik, 8 november 1935, Jur. Liège 1936, 82 - Vgl. Gent, 21 februari 1949, R.W. 1949/1950, 326).

Een van deze wettelijke voorwaarden is dat de zaak in staat moet zijn een eindbeslissing te ontvangen d.w.z. dat de zaak ten gronde in staat van wijzen moet zijn (art. 473, al. 1, W.B.Rv.; Gent, 22 juni 1915, Pas. 1915, II, 96) d.i. wanneer er ter rechtszitting op tegenspraak besluiten ten gronde genomen werden (art. 343, W.B.Rv.), wat, in zake, wel het geval is voor geïntimeerde, doch niet voor appellanten.

Het onderzoek van de dossiers, en de houding welke appellanten tot nog toe genomen hebben, wijzen er echter op dat het gepast voorkomt dat het Hof de zaak tot zich zou trekken en te dien einde de zaak in staat zou doen stellen om, met het oog op een wettelijke evocatie, haar een eindbeslissing te verlenen (Zie: Cass. 17 april 1959, Pas. 1959, I, 824); daartoe volstaat het dat het Hof aan de partijen, en meer bepaald aan appellanten, zou bevelen ten gronde te concluderen.

(Zie R.P. D.B., Tw. Appel en matière civile et commerciale, nr. 340; A.P.R., Tw. Beroep in burgerlijke zaken en in zaken van koophandel, nr. 600; Garsonnet et Cézard-Bru, B. VI, nr. 106, blz. 197 en voetnoot 13; Luik, 18 februari 1925, Jur. Liège, 1925, 121).

* * *

Op grond van al deze beschouwingen, besluiten wij tot:

1) de ontvankelijkheid van het hoger beroep wat de termijnen betreft;

2) de niet-ontvankelijkheid van het hoger beroep « defectu summae » in zoverre het aangevochten vonnis beslist heeft over de veroordeling van appellanten tot betaling der vier geaccepteerde wisselbrieven;

3) de onbevoegdheid « ratione loci » van de eerste rechter in zoverre hij beslist heeft over de vordering tot verbreking van de koopovereenkomst ten nadele van appellanten;

4) het bevelen aan appellanten ten gronde te concluderen met het oog op eventuele wettelijke en gepaste evocatie.

Arrest

Gezien de stukken, o.m. het vonnis tussen partijen gewezen bij verstek tegen appellanten, oorspronkelijke verweerders, door de Rechtbank van eerste aanleg te Dendermonde, eerste Kamer, zetelende in handelszaken, op 18 oktober 1958;

Overwegende dat het beroep hoofdzakelijk gesteund is op de onbevoegdheid « ratione loci » van de eerste rechter; dat ook dient nagegaan of het beroep tijdig werd ingesteld en of het beloop van de beroepsaanleg werd bereikt;

I. *Ontvankelijkheid van het beroep, wat de termijnen betreft:*

Overwegende dat het bestreden vonnis, dd. 18 oktober 1958 — tegen appellanten bij gebrek aan verschijning gewezen — bij deurwaardersexploot dd. 28 november 1958 werd betekend, sprekende respectievelijk aan haar persoon, wat vierde appellante betreft, doch niet aan hun persoon, wat de eerste drie

appellanten betreft; dat de uitvoering van het vonnis plaats greep op 20 februari 1959 ingevolge exploit van deurwaarder Caeskerke, die de litigieuze maai-dorsmachine bij appellanten weghaalde;

Overwegende dat waar appellanten op 27 maart 1959 hoger beroep aantekenden, dit beroep tijdig werd ingesteld te aanzien van de eerste drie appellanten, gezien de beroepstermijn voor hen slechts vijftien dagen na 20 februari 1959 was ingetreden; dat echter ten aanzien van vierde appellante — voor wie de beroepstermijn aanving vijftien dagen na 28 november 1958, zijnde de laatste verzetsdatum — het beroep onontvankelijk is;

Overwegende dat waar de vier appellanten de kwestieuze verbintenis hoofdelijk hebben aangegaan en waar de bestreden beslissing hun solidairlijk heeft veroordeeld, het tijdig ingesteld beroep van de eerste drie appellanten eveneens strekt ten voordele van de vierde appellante — ter zake hoofdelijk gehouden (R.P.D.B. V° Appel en matière civile et commerciale, nr 51 en referenties);

Overwegende dat het hoger beroep, op gebied van de termijnen, derhalve ontvankelijk is, in hoofde van alle appellanten;

II. *Gedeeltelijke onontvankelijkheid van beroep « defectu summae »:*

Overwegende dat de vordering strekt: 1) tot de verbreking van de koop-verkoopovereenkomst, te nadele van appellanten met onmiddellijke teruggave van de maaidorser; 2) de betaling van vier geprotesteerde acceptwissels ten belope van elk 18.250 fr. meer de protestkosten;

Overwegende dat de schatting door geïntimeerde van de vordering op meer dan 100.000 fr. jegens ieder appellant, enkel uitwerksel heeft ten aanzien van de vordering tot verbreking van de koop-verkoopovereenkomst wegens wanbetaling der acceptwissels, doch niet ten aanzien van de eis tot betaling van de geprotesteerde acceptwissels, die een bepaalde geldsom, namelijk 18.250 fr. + protestkosten behelzen;

Overwegende dat waar ter zake vordering tot betaling van verscheidene acceptwissels er zoveel oorzaken zijn dan er onderscheidene wissels bestaan (R.P. D.B. V° Comp. en mat. civ. et comm. n° 993 en refer.), de aanleg niet bepaald wordt door de samentelling der geprotesteerde wissels; dat te dien einde, evenmin samentelling geldt tussen het bedrag van ieder wisselbrief, met de door geïntimeerde geschatte waarde betreffende de ontbinding van het contract; dat beide vorderingen immers uit onderscheidene oorzaken voortvloeien;

Overwegende dat met het oog op het bepalen van de aanleg, iedere acceptwissel afzonderlijk dient beschouwd; dat, wijl dezes bedrag de 25.000 fr. niet overschrijdt, het bestreden vonnis, in zover het appellanten verwezen heeft tot betaling der geprotesteerde acceptwissels, in laatste aanleg werd gewezen;

dat hieruit volgt dat « ratione summae », het hoger beroep slechts ontvankelijk is, in de mate dat het aangevochten vonnis de ontbinding der overeenkomst en de teruggave van de maaidorser uitgesproken heeft;

III. *Onbevoegdheid ratione loci:*

Overwegende dat geïntimeerde vergeefs opwerpt dat de onbevoegdheid ratione loci in « limine litis » diende ingeroepen te worden; dat waar appellanten thans voor het eerst in hoger beroep hun verweermiddelen laten gelden — gezien hun verstek in eerste aanleg — de exceptie van onbevoegdheid « ratione loci »

voor het Hof geformuleerd, dan ook ontvankelijk is;

Overwegende dat de exceptie ook gegrond is; dat appellanten immers te Kioldrecht gehuisvest zijn, alwaar de litigieuze verbintenissen zijn ontstaan en uitgevoerd of moesten uitgevoerd worden;

dat waar Kioldrecht ressorteert van de Rechtbank van Koophandel te Sint-Niklaas-Waas, de rechtbank van Dendermonde, zetelende in handelszaken, dan ook territoriaal onbevoegd was ter zake;

Overwegende, anderzijds, dat de voorwaarden tot evocatie ter zake niet voorhanden zijn;

Om deze redenen :

Het Hof,

Gelet op artikel 24 van de wet van 15 juni 1935,

Gehoord in openbare terechtzitting de heer advocaat-generaal Matthijs in zijn merendeels eensluidend advies,

Alle andere of strijdige besluiten als ongegrond verwerpend,

Verklaart het beroep onontvankelijk « defectu summae », waar het bestreden vonnis appellanten tot betaling der vier geprotesteerde acceptwissels veroordeeld heeft;

Zegt voor recht, ten aanzien van het nog resterend geschil nopens de verbreking der koop-verkoopovereenkomst, dat de eerste rechter, « ratione loci » onbevoegd was;

Verwijst appellanten in de helft der kosten van beide aanleggen en verwijst geïntimeerde in de overige helft.

HOF VAN BEROEP TE GENT

1e Kamer. — 23 juni 1960.

Voorzitter : M. Bossaert.

Raadsheren : M.M. De Groote en Beeckman.

Advokaat-generaal : M. J. Matthijs.

Advokaten : Mrs. Machiels (Antwerpen) en Debusschere (Ardoie).

1. **Handelsvennootschap.** — Naamloze vennootschap van Nederlands recht. — Vertegenwoordiging in rechte. — Nationale wet.

2. **Faillissement.** — Uitgesproken door het Hof van Beroep. — Aanduiding van curator en rechter-commissaris door het Hof, en toepassing van artikel 466 Faillissementswet.

1. *De rechtsgeldigheid der vertegenwoordiging in rechte van een buitenlandse vennootschap wordt door haar nationale wet bepaald. Terwijl aanleggende partij een naamloze vennootschap is van Nederlands recht, bepalen artikelen 47 en 47a van het Nederlands Wetboek van Koophandel dat het bestuur der naamloze vennootschap belast is met haar vertegenwoordiging in en buiten rechte en dat, in geval van meerdere bestuurders, de vennootschap t.o.v. derden door ieder der bestuurders vertegenwoordigd wordt, behoudens beperking in de oprichtingsakte. Een enkel bestuurder kan dus de vennootschap voor een Belgische rechtbank rechtsgeldig vertegenwoordigen, voor zover de statuten van de vennootschap op deze regel geen uitzondering maken « quod non ».*

2. *Wanneer het Hof van Beroep het vonnis, dat de vordering tot faillietverklaring afwees, teniet doet, en het faillissement uitspreekt, dient het Hof de rechter-commissaris en de curator aan te duiden, en zich verder te gedragen naar de regelen bepaald bij artikel 466 faillissementswet. (1).*

N.V. « J. Blok's Specerijen » te Amsterdam t/
Ensinnck Bernard.

Gezien de stukken, o.m. het vonnis tussen partijen op tegenspraak gewezen door de Rechtbank van Koophandel te Brugge, dd. 30 juni 1959;

Overwegende dat het beroep tijdig en regelmatig naar de vorm is ingesteld;

I. Nopens de ontvankelijkheid :

Overwegende dat appellante, naamloze vennootschap van Nederlands recht, naar luidt de dagvaarding vertegenwoordigd is door één harer twee directeuren, meer bepaald door Jacob Blok, wonende Uiterwaardenstraat, 19, te Amsterdam, op wiens benaastiging en vervolging ze de faillietverklaring van geïntimeerde vraagt;

Overwegende dat geïntimeerde in rechte staat door bemiddeling van een fysisch persoon en dienvolgens het inleidend exploit beantwoordt aan de intrinsieke vormvereisten gesteld door artikel 61 § 1 W.B.R.;

Overwegende dat de rechtsgeldigheid dezer vertegenwoordiging van appellante gedetermineerd wordt door haar nationale wet; dat artikel 47 en 47a van het Nederlands Wetboek van Koophandel bepalen dat het bestuur der naamloze vennootschap belast is met haar vertegenwoordiging in en buiten rechte en dat de vennootschap, in geval van meerdere bestuurders, tegenover derden door ieder der bestuurders vertegenwoordigd wordt, behoudens beperking in de oprichtingsakte;

Overwegende dat één bestuurder rechtsgeldig de vennootschap in rechte kan vertegenwoordigen, voor zover de statuten der vennootschap niet anders bepalen; dat de statuten van appellante op deze regel geen uitzondering maken (cf. art. 8);

Overwegende dat de exceptie van niet ontvankelijkheid zowel in rechte als in feite zonder grondslag is;

II. Ten gronde :

Overwegende dat geïntimeerde door twee vonnissen, uitvoerbaar bij voorraad, der Koophandelsrechtbank te Brugge dd. 4 november 1958 veroordeeld werd om aan appellante te betalen de respectieve sommen van 85.705 F en 292.250 F;

Dat deze schuldvorderingen effen en eisbaar waren bij de betekening op 9 januari 1959 van de dagvaarding tot faillietverklaring;

Overwegende dat ingevolge uitvoerend beslag, ten verzoeken der echtgenote van geïntimeerde, zijn volledig roerend bezit door het ambt van deurwaarder openbaar verkocht werd op 18 december 1958; dat appellante op grond van bovenstaande vonnissen opgekomen is tot verdeling der opbrengst en 13.637 F ontvangen heeft; dat de verdere tenuitvoerlegging uitliep op het proces-verbaal van niet-bevinding dd. 23 februari 1959;

Overwegende dat geïntimeerde blijkbaar zijn betalingen heeft gestaakt en zijn handelskrediet door de uitwinning van al zijn roerende goederen aan het wankeken werd gebracht; dat deze toestand niet gewijzigd wordt door het feit dat geïntimeerde op andermans grond gebouwen zou hebben opgericht die zijn eigendom zijn; dat niet de insolventie, maar het ophouden van betalen en het verlies van handelskrediet, zelfs al was er maar één schuldeiser, de staat van faillissement tot stand brengt;

Overwegende dat de eerste rechter, de aanwezigheid der voorwaarden tot faillietverklaring aannemende, ten onrechte de vordering heeft afgewezen (R.P.

D.B. verbo faillite nr 80); dat artikel 536 der faillissementswet de rechtspleging voorschrijft die bij ontstentenis van activa te volgen is;

Overwegende dat het dienvolgens het Hof behoort de faillietverklaring van geintimeerde uit te spreken in dier voege als hierna bepaald (Verbr. 10 maart 1955, Pas. 1955. I. 766);

Om deze redenen :

Het Hof,

Gelet op artikel 24 van de wet van 15 juni 1935,

Gehoord in openbare terechtzitting de heer advocaat-generaal Matthijs in zijn advies,

Alle andere en meeromvattende besluiten verwerpend als ongegrond,

Verklaart het beroep ontvankelijk en gegrond; vernietigt het bestreden vonnis en opnieuw rechtdoende, wijst af de exceptie van niet ontvankelijkheid der vordering, zegt deze gegrond en verklaart open op dagvaarding het faillissement van geintimeerde Ensink Bernard, handelaar, wonende te Ardooie, Beverstraat, 36bis, ingeschreven op het Handelsregister te Brugge onder nummer 30.467;

Brengt de datum van staking der betalingen terug op zes maanden;

Stelt de heer J. Schram, rechter in de Rechtbank van Koophandel te Brugge, aan tot rechter-commissaris;

Benoemt Mter Carlos Maertens, advocaat te Brugge, om onder toezicht van de rechter-commissaris het ambt van curator waar te nemen na vooraf overeenkomstig artikel 470 der wet van 18 april 1851, in zijn handen de eed te hebben afgelegd het hem toevertrouwde ambt goed en getrouw te vervullen;

Beveelt dat de zegels zullen gelegd worden, indien dit niet gedaan is, op de verschillende mobiele voorwerpen en goederen van de gefailleerde, tenzij de inventaris op één dag kan gemaakt worden, in welk geval dit onmiddellijk zal gebeuren zonder voorafgaande zegellegging;

Zegt dat de rechter-commissaris al de ambtsverrichtingen zal waarnemen, welke aan de vrederechter toegekend zijn, krachtens de bepalingen van voormelde wet;

Beveelt de schuldeisers aangifte hunner schuldvorderingen te doen ter griffie der Koophandelsrechtbank te Brugge binnen de twintig dagen te rekenen van heden;

Bepaalt op 14 juli aanstaande te 10 uur voormiddag, in de zittingszaal der Koophandelsrechtbank, ten gerechtshove te Brugge, de sluiting van het proces-verbaal van onderzoek naar de echtheid der schuldvorderingen en op 28 juli 1960, te 10 uur voormiddag, ter openbare terechtzitting der Koophandelsrechtbank, de behandeling der betwistingen welke uit dit onderzoek mochten ontstaan;

Beveelt dat onderhavig arrest, binnen de drie dagen op benaarstiging van de curator, zal aangeplakt worden — en er zal aangeplakt blijven gedurende drie maanden — in de zittingszaal van bovengemelde Koophandelsrechtbank en bij uittreksel zal bekend gemaakt worden in het «Brugs Handelsblad» en in het «Belgisch Staatsblad»;

Wijst de zaak terug naar de Koophandelsrechtbank te Brugge voor verdere behandeling en afhandeling der verrichtingen betreffende het beheer en de vereffening van gezegd faillissement;

Kosten ten laste der massa;

En overwegende dat het tegoed van gezegd faillissement waarschijnlijk onvoldoende zal zijn om de eerste kosten van vereffening te dekken;

Beveelt de kosteloze rechtspleging zoals voorzien door de wet van 26 december 1882;

Stelt aan deurwaarder Victor Declerck te Tielt om gebeurlijk zijn ambt te verlenen;

Zegt dat de uitvoering van onderhavig arrest zal geschieden op de minuut en voor de registratie;

Beveelt de afscheiding der kosten ten behoeve van Mter Hebbelynck, pleitbezorger die ter terechtzitting bevestigde de voorschotten te hebben gedaan.

NOOT: Sic.: Cass., 10 maart 1955, Pas. 1955, I, 766; Brussel, 1 februari 1956, Jur. comm. Bruxelles, 1956, 174. Zie ook: R. Piret, R.C.J.B. 1957, Rechtspraakkronek over faillissement en gerechtelijk akkoord (1954 tot 1957), blz. 211 tot 213.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE ANTWERPEN

1e Kamer bis — 31 maart 1960.

Voorzitter: Mevr. Deloof.

Rechters: M.M. Van Hecke en Vanderpoorten.

Advokaten: Mrs. A. Debergh en J. Van de Casteele (loco L. Schöller).

Bepaling van de aanleg. — Onderverpachting. — Hoedanigheid van bouwgrond.

Artikel 26 van de wet van 25 maart 1876 op de bevoegdheid bepaalt dat voor betwistingen over de verbreking van een huurovereenkomst de waarde van het geding bepaald wordt door de te vervallen huishuur samen te tellen. Aldus wordt in geschillen over de verbreking van een pachtovereenkomst de waarde bepaald door de nog te vervallen pachtgelden samen te tellen; wanneer de overeenkomst van onbepaalde duur is, dient men rekening te houden met de te eerbiedigen opzegtermijn.

Een onderverpachting die regelmatig was vóór de wet van 7 juli 1951, is dit niet meer sinds deze wet. Vanaf de invoegetreding van deze wet, is de pachter, die zijn pachtgrond verder verpacht heeft, gehouden in het bezit te zijn van een schriftelijke toelating van de eigenaar.

Dit beding is evenwel niet van openbare orde, en de verpachter kan er op stilzwijgende wijze aan verzaken, door eenvoudig te gedogen dat een onderpachter de pachtgrond gedurende een lange periode bezet heeft. Deze verzaking mag evenwel niet vermoed worden.

De wetgever heeft de persoon, de waarde en de kwaliteiten van de pachter en de onderpachter als determinerende factoren beschouwd in het pachtcontract, opdat een eigenaar niet zou kunnen gedwongen worden een persoon als pachter te dulden die hij niet kent of die geen waarborgen biedt.

Het begrip «bouwgrond» dekt een feitelijke toestand waarover de rechtbank te oordelen heeft. Het is zonder belang of gronden als dusdanig in de pachtovereenkomst worden erkend. Bij de beoordeling van bouwgronden dient slechts de actuele toestand in aanmerking genomen te worden.

Janssens t/ Janssens.

Wat betreft de ontvankelijkheid van het beroep :

Overwegende dat de eis strekte tot verbreking van een pachtovereenkomst wegens onrechtmatige afstand of onderverhuur ervan, subsidairlijk tot geldigverklaring van een opzegging van drie maanden; gezien het karakter van bouwgrond van het bewuste perceel;

Dat de eerste Rechter de eis afwees op de eerste grond, maar inwilligde op de tweede grond ;

Overwegende dat beroepenen de niet ontvankelijkheid van het beroep voorhouden, daar beroeper het geding laattijdig geschat heeft bij zijn tweede nota en dat de betwisting tot 2.000 F in laatste aanleg geveld werd (artikel 33, 2e lid Wet op de bevoegdheid en 3, 1°) ; dat voor zover artikel 26 van dezelfde wet toepasselijk zou zijn, slechts de drie/twaalfde (drie maanden huur van de opzeggingstermijn) van 1.190 F. (jaarlijkse pachtprijs), de waarde van de eis bepalen ;

Overwegende dat beroeper terecht wedervoert dat luidens artikel 26 vermeld, in de geschillen over de verbreking van een pachtovereenkomst de waarde bepaald wordt voor de ganse verdere duur van de overeenkomst, door de nog te vervallen pachtgelden samen te tellen ; dat, gezien de overeenkomst van onbepaalde duur is, het bedrag van de nog te vervallen pachtgelden in ieder geval hoger is dan 2.000 F., zijnde met een opzegging van minstens twee jaren de som van $1.190 \times 2 = 2.380,-$ F. ;

Dat beroepene weliswaar doet opmerken dat indien de opzegging van drie maanden geldig is, die drie maanden de waarde van de pacht bepalen ;

Overwegende dat beroeper echter juist de hoedanigheid van bouwgrond betwist zodat er wel degelijk twee jaren pacht in betwisting blijven ;

Dat het beroep dus wél ontvankelijk is ;

Ten gronde :

1. Wat betreft de verbreking wegens onderverhuring Incidenteel beroep :

Overwegende dat het vaststaat dat beroepenen in 1958 een stuk grond gekocht hebben ;

Dat beroeper deze gronden in pacht had van de rechtsvoorgangster van beroepenen sedert 1922, nadat zijn ouders het voordien reeds pachtten van dezelfde vennootschap of haar rechtsvoorgangers ;

Dat beroeper vanaf 1936 deze gronden onderverpacht heeft aan zijn schoonbroeder ;

Overwegende dat de eerste Rechter doet opmerken dat deze onderverpachting in 1936 niet wettelijk verboden was ; dat de wet van 1951 wel toepasselijk is op de hangende pachten, maar slechts voor de onderverhuringen die, na de invoegetreiding van de wet, zouden toegestaan zijn ; dat beroepenen zich niet mogen beroepen op de reeds bestaande onderverpachting om de verbreking van de pacht te bekomen ;

Overwegende dat beroepenen terecht doen opmerken dat artikel 20 van de wet van 7 juli 1951 onder de titel « Overgangsbepalingen » zeer duidelijk is en niet vatbaar voor interpretatie « Onder het navolgend voorbehoud (waar bij het verbod van onderverhuring zonder schriftelijke toelating van artikel 2, thans artikel 1717, 4de lid niet voorkomt), zijn de bepalingen van deze wet van toepassing op alle op het ogenblik van deze wet lopende of verlengde pachten » (zie Roppe, blz. 94, 2e alinea) ;

Dat wat regelmatig was in 1936 het niet meer is sinds de wet van 7 juli 1951 ;

Overwegende dat in principe dus beroeper zich had moeten voorzien van een schriftelijke toelating van de eigenares vanaf de invoegetreiding van de wet ;

Overwegende dat dit beding nochtans niet van openbare orde is en dat de verpachter op stilzwijgende wijze kan hebben afgezien van deze wetsbepaling door b.v. geduld te hebben dat een onderpachter het goed gedurende een vrij lange periode bezet heeft (Roppe blz. 93, 3de alinea) ;

Overwegende dat indien verzakingen niet mogen vermoed worden, de rechtsvoorgangers van beroepenen nochtans ondubbelzinnig te kennen gaven dat de onderverpachting hen onverschillig liet, hetzij dat zij gedurende 22 jaren de onderverpachting geduld hebben met kennis van zaken, hetzij zelfs dat de onderverpachting hun onbekend gebleven is omdat zij weinig belang stelden in de manier of de persoon die hun eigendom bebouwde, in afwachting hem als bouwgrond te gelde te maken, en op dergelijke termijn niet eens ter plaatse een inspectie van hun gronden deden ;

Overwegende inderdaad dat, indien de wetgever de persoon, waarde en kwaliteiten van de pachter en onderpachter als een determinerende factor heeft beschouwd in het pachtkontraat opdat de eigenaar niet zou kunnen gedwongen worden gedurende lange jaren een persoon als pachter te dulden die hij niet kent of geen waarborgen biedt, het langdurig stilzwijgen van de eigenaar bewijst dat hij in feite geen belang hechtte aan de persoon van zijn pachter ;

Dat huidige beroepenen dus geen reden tot verbreking kunnen vinden in een toestand die sinds jaren bestond, ook na de invoegetreiding van de wet, met de goedkeuring van de eigenares ;

2. Wat betreft de opzegging steunende op de hoedanigheid van bouwgrond :

Overwegende dat de eerste Rechter, bij toepassing van artikel 1775, 20 lid, de opzegging geldig verklaarde omdat het verpachte als bouwgrond dient beschouwd ;

Overwegende dat het begrip « bouwgrond » een feitelijke toestand veronderstelt waarover de Vrederechter van de ligging best kan oordelen ;

Dat het zonder belang is dat de gronden niet als zodanig in de pachtovereenkomst werden erkend, des te meer dat er geen geschreven pachtovereenkomst is ;

Dat anderzijds de betiteling « bouwgrond » in de aankoopakte slechts een aanduiding geeft en geen zekerheid ;

Overwegende dat het feit dat de bewuste gronden op circa 200 meter lengte palen aan een baan met druk verkeer, wel van aard is om doorslaggevend te zijn ;

Dat daarbij komt dat, zoals de eerste Rechter het doet opmerken, op deze baan meer en meer gebouwd wordt ; dat er trouwens gebouwen staan rechts en links in de onmiddellijke nabijheid van het kwestieuze pand ;

Dat volgens beroepenen, en dit is niet tegengesproken door beroeper, deze zelf een deel als parking zou verhuurd hebben aan het naburig caféhuis ;

Overwegende dat het natuurlijk zonder belang is dat de verpachte gronden sedert mensengeheugen nooit anders dan als landbouwgrond en weiland uitgebat zijn geweest en dat het over een betrekkelijke grote oppervlakte gaat ;

Dat alle bouwgronden vroeger labeurgrond kunnen geweest zijn en dat slechts de huidige toestand dient in aanmerking genomen ; dat de gevel aan de grote baan betrekkelijk lang is in verhouding met de oppervlakte en onmiddellijk kan verkaveld worden ; dat het overige gedeelte aan landwegen paalt en gebeurlijk ook later kan verkaveld worden ; dat beroeper trouwens geen splitsing gevraagd heeft tussen een deel bouwgrond en een deel labeurland, mar het karakter van bouwgrond aan het geheel wil ontkennen, wat niet ernstig is gezien de hogerbepaalde ligging ;

Om deze redenen :

De Rechtbank,
Rechtdoende in hoger beroep en op tegenspraak ;
Alle verdere en strijdige besluiten verwerpende ;
Na er over beraadslaagd te hebben ;
Verklaart het beroep en het incidenteel beroep
ontvankelijk ;
Verklaart het beroep en het incidenteel beroep on-
gegrond ;
Bevestigt dienvolgens het vonnis a quo ;
Veroordeelt beroeper tot de kosten van het geding
in beroep.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE ANTWERPEN

1e Kamer bis — 1 februari 1960.

Voorzitter : M. Rubens.

Advokaten : Mrs. J. Leclef, H. Boonen, Van Heurck
en A. Diercxsens.

Afpaling. — Niet mogelijk tussen twee bebouwde tegen elkaar leunende erven.

*De afpaling kan niet meer gevorderd worden tussen
twee bebouwde erven, die tegen elkaar leunen. In
dergelijk geval is elke afpaling overbodig vermits
de middellijn van de gemene muur de grenslijn tus-
sen de twee erven bepaalt.*

De Pooter Abed - Van Passel t/ De Meersman.

Overwegende dat beide beroepen tijdig en in regel-
matige vorm werden ingesteld en de ontvankelijkheid
ervan niet wordt betwist;

Overwegende dat beide beroepen verknocht zijn en
in het belang van een goede rechtsbedeling dienen
samen gevoegd;

Overwegende dat blijkens de inleidende dagvaar-
ding van deurwaarder R. Van Bouwel van Antwerpen
dd. 2-12-1957 oorspronkelijk de eis van geïntimeerden,
echtelieden De Meersman-Van Gansen o.m. strekte
« tot het horen bevelen dat er zal overgegaan worden
tot lijnscheiding en uitpaling van de eigendom van
aanleggers (geïntimeerden De Meersman-Van Gansen)
en deze van verweerders (beroepers De Pooter-Casier),
beide gelegen te Deurne Boeckenberglei 75, wijk B
nr. 538/h/6 groot 230 ca 59, gelegen haak gemeten op
29m70 en langsheen de rooilijn Boeckenberglei nr. 77,
volgens titel van eigendom van partijen, het aange-
hechte plan en gelijkvormig art. 38 en 39 van het
Landwetboek en andere wettelijke beschikkingen
daarop toepasselijk;

Overwegende dat bij dagvaarding dd. 24-12-1957 van
zelfde deurwaarder beroepers (de echtelieden De
Pooter-Casier) in vrijwaring hebben opgeroepen :

- 1) de N.V. A.B.E.D.,
- 2) Van Passel Paul, landmeter, en
- 3) Declippel Paul, architect,

teneinde « gedaagden er zich om voormelde redenen
en alle andere op tijd en stond te horen doen gelden
solidairlijk of in solidum of de een bij gebreke aan
de andere te horen veroordelen mijn verzoekers te
vrijwaren in hoofdsom, intresten en kosten van alle
bedragen tot dewelke zij ten voordele van de echte-
lieden De Meersman-Van Gansen zouden veroordeeld
worden »;

« Minstens : gedaagden er zich op rechtstreekse eis

of eis in tussenkomst er zich solidair of in solidum
of de ene bij gebreke aan de andere te horen veroor-
delen diezelfde bedragen aan verzoekers terug te
betalen,

alleszins het vonnis dat tussen verzoekers en de
echtelieden De Meersman-Van Gansen zou uitgespro-
ken worden gemeen te horen verklaren »;

Overwegende dat de heer Vrederechter, na beide
zaken te hebben samengevoegd, zich bevoegd ver-
klaarde, de vordering van geïntimeerden (De Meers-
man-Van Gansen) ontvankelijk en gegrond verklaar-
de, en, alvorens verder recht te doen, de heer Van
Beneden als deskundige aanstelde met zending « zijn
advies te geven nopens de grenslijn tussen de erven
van partijen De Meersman-Van Gansen en partijen
De Pooter-Casier... »;

*Wat betreft het beroep van de partijen De Pooter-
Casier :*

Overwegende dat beroepers tegen het vonnis aan-
voeren dat ten onrechte de eerste Rechter de vorde-
ring tot afpaling nog ontvankelijk heeft verklaard;
dat vóór of staande het geding en alleszins voordat
het vonnis in eerste aanleg werd gevelde geïntimeerden
hun eigendom hadden verkocht en zij zulks bij monde
van hun raadsman ter zitting van 3 januari 1958
uitdrukkelijk hadden erkend;

Overwegende dat de eerste Rechter in zijn vonnis
vaststelde dat geïntimeerden de verkoop betwistten
en verklaarden in onderhandeling te zijn met het oog
op een gebeurlijke verkoop en dat beroepers het
bewijs van een verkoop niet leverden; dat hij dan
derhalve de eis ontvankelijk verklaarde;

dat beroepers thans een fotocopie voorbrengen van
een uittreksel uit het register van de hypotheek-
bewaarder, waaruit blijkt dat geïntimeerden wel
degelijk het litigieuze perceel hebben verkocht; dat
de akte van verkoop werd verleden ten overstaan
van notaris Van den Bosch en overgeschreven ten
hypotheekkantore op 12-3-1958;

dat hieruit voortvloeit dat geïntimeerden geen eigen-
naars meer zijn van het enig erf dat paalt aan dit
van beroepers, zodat zij niet voldoen aan een van de
voorwaarden die worden vereist om de afpaling te
kunnen vorderen; dat in de verkoopsakte uitdruk-
kelijk gezegd wordt dat het verkochte perceel paalt
aan dat van beroepers, zodat beroepers zich hier
niets hebben voorbehouden;

dat bovendien beroepers opwerpen dat sedert het
vonnis de eigenaars van het erf dat grenst aan dit
van beroepers op dit erf en tegen het huis van
beroepers eveneens een woning hebben gebouwd en
dat de scheidsmuur tussen de twee gebouwen thans
gemeen is;

dat de afpaling niet meer kan aangevraagd tussen
twee bebouwde erven, die tegen elkaar aanleunen;
(Laurent VII 418, Kluyskens 285, Cass. 4-3-1879,
D.P. 1879.I.183);

dat in zulk geval elke afpaling overbodig is, ver-
mits de middellijn van de gemene muur de grenslijn
tussen de twee erven bepaalt (A.P.R. - Afpaling nr. 8);

Overwegende derhalve dat de vordering van geïnti-
meerden, oorspronkelijk aanleggers, niet ontvankelijk
is;

Wat het beroep betreft van de N.V. A.B.E.D. :

Overwegende dat de eerste Rechter de vordering
in vrijwaring van de partijen De Pooter-Casier slechts
ontvankelijk heeft verklaard blijkens de motieven van
het vonnis om reden « dat het past verweerders (be-

roepster N.V. A.B.E.D.) in zake te behouden zodat het deskundig onderzoek hun gemeen zou zijn;

dat, vermits, om hoger vermelde overwegingen in verband met de hoofdeis deze niet meer ontvankelijk wordt geoordeeld, dit beroep zonder voorwerp wordt;

Om deze redenen:

De Rechtbank,

Rechtsdoende in hoger beroep en op tegenspraak;

Alle verdere en strijdige besluiten verwerpende;

Na er over beraadslaagd te hebben;

ontvangt de beroepen;

Voegt samen de zaken ingeschreven op de Algemene Rol onder de nummers 67.362 en 71.028, en rechtsdoende door één enkel vonnis:

Verklaart het beroep van de partijen De Pooter-Casier gegrond;

Vernietigt het bestreden vonnis en opnieuw rechtsdoende:

Verklaart de oorspronkelijke vordering van geïntimeerden (De Meersman-Van Gansen) niet ontvankelijk;

Verklaart dienvolgens het beroep van de N.V. A.B.E.D. zonder voorwerp;

Veroordeelt geïntimeerden De Meersman-Van Gansen tot de kosten van de hoofdeis in beide aanleggen;

Veroordeelt beroepers De Pooter-Casier, oproepers in vrijwaring, tot de kosten van hun oproepingen in vrijwaring in beide aanleggen, behalve de kosten van de akte van beroep op 7 januari 1959 door de N.V. A.B.E.D. betekend, waartoe de N.V. A.B.E.D. veroordeeld wordt.

VREDEGERECHT TE DUFFEL

6 juli 1960

Rechter: M. Porters J.

Advokaten: Mrs. L. Van de Velde en J. Huysmans.

Wederkerig kontrakt, afgesloten onmiddellijk na een verkeersongeval ter regeling van de geleden schade. — Dading. — Niet ontvankelijkheid van de tegeneis.

Wanneer na een verkeersongeval een der betrokken partijen een onderhandse schuldbekentenis ondertekent ter vereffening der schade, geleden door de andere partij, en deze laatste op haar beurt in een afzonderlijke akte schriftelijk de verbintenis aangaat af te zien van elke burgerlijke vordering en strafrechtelijke vervolging ter zake, dan vormen beide eenzijdige contracten wederzijds elkaars oorzaak en bevatten meteen de constituerende elementen van een dading.

De dwaling in rechte levert ter zake geen grond tot nietigverklaring op. — Elke tegeneis dient op grond der exceptio litis per transactionem finitae als niet-ontvankelijk afgewezen te worden.

Van Camp V. t/ Weyts G.

Aangezien de vordering ertoe strekt verweerder te zien en te horen veroordelen om te betalen aan aanlegger een bedrag, groot 4.770 fr., vermeerderd met de verwijlrenten vannaaf 27-2-1960, de gerechtelijke intresten en de kosten van het geding; het te vellen vonnis uitvoerbaar te verklaren, trots alle verhaal en zonder borgstelling;

Aangezien op 20 december 1959, omstreeks 15 uur,

te Sint-Katelijne-Waver, ter hoogte van de Mechelsestraat, een verkeersongeval plaats greep tussen twee autovoertuigen, bestuurd enerzijds door de echtgenote van aanlegger, anderzijds door verweerder; dat aanlegger ten gevolge van deze aanrijding schade leed ten bedrage van 7.770 fr.; dat er op 22 december 1959 door verweerder te zijnen huize, bij wijze van schade-loosstelling, aan aanlegger een voorschot van 3.000 fr. betaald werd en dat er tevens werd overeengekomen dat het saldo, zijnde 4.770 fr. zou vereffend worden in 18 maandelijks stortingen van 265 fr., betaalbaar op de 22e van elke maand, vanaf de 22-1-1960; dat te dien einde door verweerder eensdeels op dezelfde dag een onderhandse schuldbekentenis werd ondertekend; dat aanlegger anderdeels op dezelfde dag schriftelijk verklaarde zich volledig vergoed te achten voor de gevolgen van het ongeval, hem overkomen op 20-12-1959, en af te zien van alle vervolgingen, evenzeer van burgerlijke als van strafrechtelijke aard; dat deze voorstelling der feiten voortvloeit uit de bescheiden, voorgelegd zowel door verweerder als door aanlegger en uit beider besluiten;

Aangezien beide voormelde eenzijdige verbintenissen, zoals aangetoond, wederzijds elkaars oorzaak vormen, hoewel dit niet wordt uitgedrukt, zodat zij in wezen voortvloeien uit een wederkerige overeenkomst tussen aanlegger en verweerder en slechts naar de vorm als eenzijdige contracten werden opgesteld;

Aangezien in de bedoelde overeenkomst partijen wederzijds aan elkaar toegevingen deden ten einde een dreigend geding te voorkomen; dat verweerder namelijk de verbintenis aanging op afbetaling een bepaalde schadevergoeding te vereffenen, terwijl aanlegger met deze schadeloosstelling op termijnen vrede nam en zich ertoe verbond af te zien van elke klacht of vervolging; dat zulke wederkerige overeenkomst de constituerende elementen bevat, die een dading uitmaken (zie H. De Page, Tr. él. de dr. civ. belge (1952), V, nr. 524, A, al. 2, p. 513-514);

Aangezien derhalve de onderhandse schuldbekentenis waarop aanlegger zijn vordering grondt, in feite een der bestanddelen vormt dezer dading;

Aangezien het schriftelijk opstellen der dading, zoals bedoeld in artikel 2044 al. 2 B.W. enkel ad probationem van het bestaan van het betrokken contract vereist is; dat in die zin het bestaan van de bedoelde overeenkomst voldoende blijkt uit de hierboven vermelde onderhandse schuldbekentenis van verweerder, samengevoegd met het attest, afgeleverd door aanlegger, beide gedagtekend 22 december 1959; dat daarenboven haar bestaan kan afgeleid worden uit de inhoud van het schrijven, door verweerder aan aanlegger gericht op 27 december 1959, waarin verweerder op de afgesloten overeenkomst terugkomt en meldt dat hij de uitspraak van het gerecht zal afwachten, vooraleer verdere afbetalingen uit te voeren; dat verweerder ten slotte het karakter van dading der bedoelde overeenkomst stilzwijgend toegeeft door, overeenkomstig de aard der dading, geen tegeneis te stellen tot terugvordering van het reeds betaalde voorschot van 3.000 fr.;

Aangezien twee eenzijdige contracten, die, zoals hierboven aangetoond, wederzijds elkaars oorzaak vormen, werden opgemaakt in plaats van een enkel wederkerig contract; dat zodoende de formaliteit van het dubbel geschrift in de zin van artikel 1325 al. 1 en 3 B.W. niet diende in acht genomen te worden; dat overigens de schuldenaar, in casu verweerder, de ontstentenis van deze formaliteit niet inroept en het wederkerig karakter der overeenkomst niet ontkent;

Aangezien verweerder echter aanvoert dat hij de

onderhandse schuldbekentenis in dato 22-12-1959, die zijn verbintenis ingevolge de aangegane dading uitmaakt, wegens dwaling ondertekend heeft; dat hij in dit verband aanbiedt door getuigen een complexe van feiten te bewijzen, die deze dwaling in hoofde van verweerder veroorzaakte;

Aangezien verweerder bezwaarlijk door een verkeerde voorstelling der feiten op een dwaalspoor kan gebracht zijn, wijl hij persoonlijk bij de aanrijding betrokken was en deze mede veroorzaakte; dat er bijgevolg in hoofde van verweerder geen dwaling omtrent het materieel voorwerp van het geschil kan in aanmerking genomen worden;

Aangezien verweerder in zijn schrijven van 27-12-1959 doet gelden: «het is immers toch niet bewezen dat ik de schuld draag van het verkeersongeval»; dat deze bewering impliceert dat hij meent in rechte gedwaald te hebben door een inbreuk toe te geven op een artikel van het verkeersreglement;

Aangezien echter een dading niet kan bestreden worden wegens dwaling omtrent het recht (art. 2052 al. 2 B.W.; H. De Page, O.C. V, nr. 515; Burg. Rb. Tongeren, 29 nov. 1951, Rechtsk. Weekblad 1951-52, kol. 1520);

Wat de tegeneis van verweerder betreft:

Aangezien verweerder bij tegeneis de betaling vordert van een bedrag van 17.082 fr., zijnde de schade door hem geleden, ingevolge het hierboven vermelde verkeersongeval, waarvoor aanlegger zou aansprakelijk zijn;

Aangezien de tegeneis afgeleid wordt uit het feitelijk gegeven, nl. de hierboven gezegde aanrijding, die eveneens tot grondslag dient van de overeenkomst, waarop de hoofdeis berust; dat er bijgevolg ten opzichte van de gestelde tegeneis prorogatie van bevoegdheid bestaat in de zin van art. 37 § 1, al. 1 der Wet van 25 maart 1876 op de bevoegdheid;

Aangezien partijen evenwel, door het afsluiten van een dading, wederzijds beoogden een dreigend geschil voor goed uit te schakelen, waaruit voor beiden de verbintenis voortvloeit zich voor de toekomst elke aktie ter zake te ontfagen (H. De Page, o.c. V., nr. 508B, blz. 497); dat, zo een der partijen deze verbintenis schendt de andere partij gerechtigd is, krachtens art. 2052 al. 1 B.W., haar de exceptio litis per transactionem finitae tegen te werpen;

Aangezien dientengevolge de tegeneis van verweerder, waardoor een nieuwe betwisting wordt opgeroepen in verband met het geschil, dat tot de dading tussen partijen aanleiding gaf, als niet ontvankelijk dient afgewezen te worden;

Om deze beweegredenen:

Wij, Vrederechter, beslissende op tegenspraak en met last van hoger beroep, alle verdere of strijdige besluiten als ongegrond verwerpende;

Verklaren de vordering van aanlegger ontvankelijk en gegrond;

Veroordelen dienvolgens verweerder om aan aanlegger te betalen de som van 4.770 fr., vermeerderd met de verwijlrenten vanaf 27 februari 1960, datum der ingebrekestelling, en de gerechtelijke intresten vanaf 18 maart 1960, datum der dagvaarding, met dien verstande evenwel dat deze intresten slechts verschuldigd zijn op de tot heden vervallen termijnen, zegge op 1.590 fr. ten bedrage van 25 fr. en dat de nog lopende termijnen telkens op hun vervalddag, zijnde de 22e der maand, zullen dienen gekweten te worden;

Verwijzen hem bovendien tot de kosten van het geding, begroot tot heden en belopende in het geheel op 406 fr.;

Wijzen aanlegger af, wat betreft het overige van zijn vordering;

En rechtdoende op de tegeneis:

Wijzen deze af als zijnde niet ontvankelijk.

WERKRECHTERSRAAD TE ANTWERPEN

Bediendenkamer. — 29 juni 1960.

Voorzitter: M. Lambrechts.

Rechtskundige bijzitter: M. Van Meel.

Advokaat: Mr. Paul Pollet, loco Mr. F. Cornelle.

Bediendencontract. — Geregeld te laat komen van de bediende. — Zwaarwichtige reden tot onmiddellijke doorzending.

Wanneer een bediende spijs menigvuldige verwittigingen op haar werk te laat komt mag ze onmiddellijk doorgezonden worden wegens wederspanningheid.

Mevr. Brabants t/ N.V. Glucollin.

Overwegende dat aanlegster welke als bediende in dienst was van verweerster en door deze laatste op 10 maart 1959 onmiddellijk werd doorgezonden wegens haar geregeld te laat komen, hoofdens deze doorzending waarvan zij beweert dat zij niet verrechtvaardigd was, een schadevergoeding vordert gelijk aan drie maanden loon of 11.400 F.

Dat verweerster de eis betwist en aanvoert dat de herhaalde afwezigheden van aanlegster haar gerechtigde deze laatste onmiddellijk door te zenden.

Overwegende dat uit de voorgebrachte aanwezigheidslijst blijkt dat aanlegster geregeld te laat kwam derwijze zelfs dat zij tijdens sommige weken meer te laat dan op tijd kwam;

Dat bewezen werd door de briefwisseling dat aanlegster herhaaldelijk verzocht werd op tijd op het werk te verschijnen en zij er van verwittigd werd dat indien zij nog zou te laat komen zij onmiddellijk zou worden doorgezonden;

Dat spijs deze verwittiging aanlegster op 10 maart 1959 andermaal te laat kwam;

Dat dit feit rekening houdend met de menigvuldige verwittigingen een voldoende zwaarwichtige reden daarstelt tot onmiddellijke doorzending daar het moet aangezien worden als een uiting van wederspanningheid welke van aard is de goede werking in het bedrijf van verweerster te storen;

Om deze redenen:

het Arbeidsgerecht van Antwerpen verklaart de eis ontvankelijk doch ongegrond en wijst aanlegster er dan ook van af en verwijst haar in de kosten.

BOEKBESPREKING

Les systèmes fiscaux des pays membres de la Communauté économique européenne. Tableau synoptique. — UNICE (Unie van industrie-federaties der Europese Gemeenschap). — Brussel, Etabl. Emile Bruylant. 107 p.

De aandacht van al degenen die zich interesseren aan de groeiende integratie van Europa kan niet genoeg gevestigd worden op deze uitgave. Er is inderdaad niets dat in grotere mate een vlugge en vlotte integratie bemoeilijkt dan de fiscale regimes die in de verschillende landen der Europese economische gemeenschap bestaan. Een steeds grotere unificatie van deze fiscale regimes is natuurlijk een allereerst na te streven doel.

Om echter te kunnen unificeren moet men in de eerste plaats nauwkeurig de verschillende stelsels kennen en deze met elkaar kunnen vergelijken. Dit was tot nog toe uiterst moeilijk, daar de fiscale systemen der verschillende landen verspreid zijn in een menigvuldigheid van wetten en besluiten en het voorwerp uitmaken van een reusachtig aantal publicaties die door niemand volledig gekend zijn.

Wat tot nog toe ontbrak was een duidelijke en klare synthese waarin het essentiële wordt aangeduid en waarbij gemakkelijk het ene stelsel met het andere kan vergeleken worden.

Deze mogelijkheid is thans verwezenlijkt door de hier besproken uitgave. De Unie van industrie-federaties der Europese gemeenschap heeft thans een synoptisch overzicht gepubliceerd van de verschillende fiscale regimes der staten die lid zijn van de Europese economische gemeenschap. Alle hoegenaamde belastingen en taken zijn voor elk van de landen, België, Frankrijk, Duitsland, Italië, Luxemburg en Nederland naast elkaar gedrukt op brede en uitstekend overzichtelijke kolommen, zodat dadelijk zonder de minste moeite, de gelijkaardigheden en verschillen kunnen ontdekt worden. Dit is van een buitengewoon nut voor alle fiscalisten, doch ook voor alle handelaren en voor de menigvuldige economische internationale administraties die er zich op toeleggen de integratie van Europa steeds verder door te drijven. Het spreekt vanzelf dat in deze onoverzienbare stof enkel het essentiële vermeld wordt, doch het is reeds een overvloedige bundel gegevens die een voortreffelijk uitgangspunt is voor de vergelijkende studie van het fiscaal recht in deze verschillende landen.

OVERZICHT DER BELGISCHE WETGEVING

(1 augustus — 31 augustus 1960)

I. Staats- en Administratief Recht.

1. *Financiën — Nationale Maatschappij voor kleine landeigendommen.* — Bij K.B. van 14 juli 1960 (S. 1 augustus 1960 - 5832) wordt de Nationale Maatschappij van de kleine landeigendommen er toe gemachtigd onder staatswaarborg een lening van 300 miljoen frank aan te gaan.

2. *Ministerie van Arbeid.* — Bij K.B. van 11 april 1960 (S. 1 augustus 1960 - 5835) worden sommige graden van het Ministerie van Arbeid door andere vervangen.

3. *Buitenlandse Zaken - Tarief consulaire rechten.* — Het K.B. van 28 juni 1960 (S. 1 augustus 1960-5838) wijzigt de wet van 4 juli 1956 houdende het tarief der Consulaire rechten en der kanselarijrechten.

4. *Landbouw.* — Het K.B. van 26 juli 1960 (S. 3 augustus 1960-5871) stelt het bedrag der premïën, toegekend aan de ondernemingen die uit Belgische melk zekere melkderivaten voortbrengen, vast.

5. *Openbare Onderstand.* — De wet van 15 juli 1960 (S. 4 augustus 1960 - 5884) wijzigt de wet van 10 maart 1925 tot regeling van de Openbare Onderstand.

6. *Verkeerswezen - Vrachtenbarema's.* — Het K.B. van 20 juli 1960 (S. 4 augustus 1960-5886) wijzigt de vrachtenbarema's van de dienst van regeling der binenvaart.

7. *Ministerie van Landsverdediging - Begroting.* — De wet van 20 juli 1960 (S. 5 augustus 1960 - 5916) stelt de begroting van de rijkswacht voor het dienstjaar 1960 vast.

8. *Ministerie van Openbaar Onderwijs.* — De wet van 16 mei 1960 (S. 5 augustus 1960 - 5920) regelt 's lands roerend cultureel patrimonium. Ter vrijwaring van dit patrimonium kan de Koning de uitvoer van bepaalde kunstwerken, die meer dan 100 jaar oud zijn of waarvan de auteurs sedert meer dan 50 jaar overleden zijn, reglementeren.

9. *Ministerie van Openbaar Onderwijs.* — Het K.B. van 27 juni 1960 (S. 5 augustus 1960 - 5921) wijzigt dit van 30 april 1957 tot vaststelling van de schalen verbonden aan de bijzondere graden bij het hoofdbestuur van het Ministerie van Openbaar Onderwijs.

10. *Openbare Diensten - Syndicaal statuut van het personeel.* — Het K.B. van 2 augustus 1960 (S. 4 aug. 1960 - 5922) wijzigt dit van 20 juni 1955 houdende syndicaal statuut van het personeel der openbare diensten.

11. *Ministerie van Buitenlandse Zaken.* — In het Staatsblad van 5 augustus 1960 (5923) verscheen de tekst van de Europese overeenkomst betreffende de aanduidingen op het wegdek.

12. *Verkeerswezen.* — Het K.B. van 23 mei 1960 (S. 5 augustus 1960-5932) wijzigt het K.B. van 21 febr. 1958 betreffende de beloodsing van zeeschepen op de Schelde boven Antwerpen.

13. *Binnenlandse zaken - Gemeentepersoneel.* — Het K.B. van 18 juli 1960 (S. 6 augustus 1960 - 5948) wijzigt het K.B. van 26 december 1938 betreffende de pensioenregeling van het gemeentepersoneel.

14. *Ministerie van Landsverdediging.* — Het K.B. van 1 augustus 1960 (S. 6 augustus 1960 - 5959) verleent een toelage aan de vrij bij een erkend ziekenfonds aangesloten militaire werklieden en leden van het weddetrekkende personeel der Krijgsmacht.

15. *Ministerie van Economische zaken.* — Bij K.B. van 20 juni 1960 (S. 9 augustus 1960 - 6003) wordt de termijn van beroep tegen de beslissingen der aanvaardingscommissie van het Instituut der bedrijfsrevisoren ten voordele van sommige kandidaten, heropend.

17. *Ministerie van Landsverdediging - Begroting.* — De wet van 29 juni 1960 (S. 10 oktober 1960 - 6053)

stelt de begroting van het Ministerie van Landsverdediging voor het dienstjaar 1960 vast.

18. *Ministerie van Landsverdediging - Begroting.* — Het K.B. van 2 augustus 1960 (S. 10 oktober 1960 - 6069) stelt het geldelijk stelsel van sommige kandidaat-militairen der Krijgsmacht vast.

19. *Ministerie van Volksgezondheid.* — Het K.B. van 9 mei 1960 (S. 10 augustus 1960 - 6071) kent een vergoeding toe aan de technici, eerste en tweede klasse, de landbouwtechnici, de eerstaanwezende ziekenoppassers en de ziekenoppassers van de Rijksinstellingen voor geesteszieken.

20. *Ministerie van Justitie - Griffiebedienden.* — Het M.B. van 3 augustus 1960 (S. 10 augustus 1960 - 6072) stelt de duur van de jaarlijkse vacantie, de buitengewone verloven, de verloven wegens persoonlijke aangelegenheden en de inhaalrusttijden van de vertalers, opstellers en bedienden in een griffie vast, alsmede de wijze waarop die worden verleend.

21. *Overeenkomst tussen België, Luxemburg en Nederland.* — De wet van 30 juni 1960 (S. 11 augustus 1960 - 6084) keurt de overeenkomst goed tussen België, het Groot Hertogdom Luxemburg en Nederland, inzake de verlegging van de personencontrole naar de buitengrenzen van het Beneluxgebied, ondertekend te Brussel op 11 april 1960.

22. *Ministerie van Justitie - Wedde van Griffiers-klerken.* — De wet van 14 juli 1960 (S. 11 augustus 1960 - 6085) wijzigt wat de wedde van de griffiers-klerken van Hoven, Rechtbanken en Vrederechten aangaat, de wet van 18 juni 1869 op de rechterlijke inrichting.

23. *Financiën - Schadevergoeding aan de Staat wegens inbreuk op art. 123 decies e.a. van het Wetboek van Strafrecht.* — Bij de wet van 14 juli 1960 (S. 11 augustus 1960-6088) wordt de Minister van Financiën gemachtigd, teneinde binnen een redelijke termijn de invordering te beëindigen van de schadevergoeding toegekend aan de Staat door een gerechtelijke beslissing wegens inbreuk op de bepalingen van de artikelen 104, 109 en 113 tot 123 decies van het Wetboek van Strafrecht en uit overwegingen van billijkheid en menselijkheid, bij individuele beslissingen de invordering van deze bedragen gedeeltelijk prijs te geven, na het met redenen omkleed advies van een door de koning in te stellen commissie te hebben ingewonnen. De zaken worden bij de commissie aanhangig gemaakt op uitsluitend initiatief van de Minister van Financiën. De ministeriële beslissing, die door geen enkel rechtsmiddel kan bestreden worden, vermeldt of ze getroffen is op eensluidend advies van de commissie die kennis krijgt van de genomen beslissing. Elke beslissing is ondergeschikt aan de voorafgaandelijke vergoedingen van de burgerlijke partijen andere dan de Staat.

24. *Verkeerswezen - Bezoldigd vervoer van zaken.* — De wet van 1 augustus 1960 (S. 12 augustus 1960 - 6101) regelt het vervoer van zaken met motorvoertuigen tegen vergoeding.

25. *Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen.* — De wet van 1 augustus 1960 (S. 12 augustus 1960 - 6105) wijzigt de wet van 23 juni 1926 tot oprichting van de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen.

26. *Ministerie van Verkeerswezen - Begroting.* — De wet van 5 juli 1960 (S. 13 augustus 1960-6132) stelt de begroting van het Ministerie van Verkeerswezen voor het dienstjaar 1960 vast.

27. *Ministerie van Openbaar onderwijs.* — Het K.B. van 4 juli 1960 (S. 13 augustus 1960 - 6180) stelt de samenstelling, werkings- en procedureregels der bij art. 42 der wet van 29 mei 1952 voorziene commissie vast.

28. *Ministerie van Binnenlandse zaken.* — Het K.B. van 28 juli 1960 (S. 15 augustus 1960 - 6196) wijzigt het K.B. van 6 mei 1958 tot vaststelling van de schalen verbonden aan de bijzondere graden bij het Ministerie van Binnenlandse zaken.

29. *Diensten van de eerste-minister.* — De wet van 18 juli 1960 (S. 18 augustus 1960-6228) stelt de begroting voor van de diensten van de eerste-minister en van de minister-ondervoorzitter van de kabinetsraad voor het dienstjaar 1960 vast.

30. *In- en uitvoer.* — De M. Besluiten van 2 aug. 1960 (S. 16 augustus 1960 - 6232 en 6233) wijzigen de ministeriële besluiten van 24 februari 1960 houdende schorsing van de verplichting tot overlegging van een vergunning bij de in- en uitvoer van bepaalde goederen.

31. *Economische zaken.* — Bij de wet van 28 juli 1960 (S. 20 augustus 1960 - 6268) wordt de wet van 31 maart 1920 betreffende de uitvoering der bepalingen van het vredesverdrag van Versailles in verband met de levensverzekeringsovereenkomsten ingetrokken en de dienst voor beheer en vereffening voorzien bij deze wet, ontbonden.

32. *Volksgezondheid.* — Het K.B. van 11 april 1960 (S. 20 augustus 1960 - 6271) wijzigt het K.B. van 27 januari 1936 betreffende boter, margarine bereide vetten en andere eetbare vetten.

33. *Ministerie van Openbare Werken.* — De wet van 1 augustus 1960 (S. 23 augustus 1960-6300) wijzigt de wet van 28 april 1953 betreffende de inrichting van het hoger onderwijs in de Rijksuniversiteiten alsmede de wet van 22 april 1958 tot oprichting van een fonds voor schoolgebouwen en gebouwen in schoolverband van het Rijk.

34. *Ministerie van Openbaar onderwijs.* — De wet van 2 augustus 1960 (S. 23 augustus 1960-6301) regelt de tussenkomst van de Staat in de financiering der vrije universiteiten en van diverse inrichtingen voor hoger onderwijs en voor wetenschappelijk onderzoek.

35. *Ministerie van Openbaar Onderwijs.* — De wet van 3 augustus 1960 (S. 23 augustus 1960-6303) kent sociale voordelen aan de universiteiten en gelijkgestelde inrichtingen toe.

36. *Ministerie van Justitie.* — Het K.B. van 4 aug. 1960 (S. 23 augustus 1960 - 6304) wijzigt en vult aan het K.B. van 7 november 1956 houdende vaststelling van het organiek kader van het personeel der buitendiensten die van de dienst voor kindbescherming afhangen.

37. *Ministerie van Justitie.* — Het M.B. van 17 aug. 1960 (S. 24 augustus 1960-6321) wijzigt het M.B. van 7 juni 1953 houdende geldelijk statuut van de secretarissen, adjunct-secretarissen en adjunct-secretarissen titulair der parketten bij de hoven en rechtbanken.

38. *Internationale Overeenkomst.* — De wet van 29 juni 1960 (S. 25 augustus 1960-6328) keurt de volgende internationale akten goed :

a) Overeenkomst nopens handelsschulden van personen woonachtig in Turkije, de bijlage en het protocol van voorlopige toepassing, alsmede de verklaring van de Belgische Regering, ondertekend op 11 mei 1959 te Parijs;

b) Overeenkomst tussen de Regering van het Koninkrijk België en de regering van de Republiek Turkije, betreffende de technische uitvoeringsmodaliteiten van de overeenkomst nopens handelsschulden van personen woonachtig te Turkije, ondertekend op 12 augustus 1959 te Ankara.

c) Overeenkomst tussen de regering van het Koninkrijk België en de regering van de Republiek Turkije, inzake toekenning van een lening door de regering van het Koninkrijk België aan de regering van de Republiek Turkije en de bijlage, ondertekend op 28 november 1958 te Parijs.

d) Overeenkomst tot verlenging van het protocol, ondertekend op 15 april 1955 te Brussel, betreffende de handel en de betalingen tussen de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie en Turkije, afgesloten bij wisseling van brieven, gedagtekend, Ankara, 19 juni 1958.

e) Dertiende overeenkomst, afgesloten bij wisseling van brieven, gedagtekend Ankara, 29 juni 1958, tot verlenging van de betalingsovereenkomst tussen de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie en Turkije, ondertekend op 2 december 1948 te Rome.

39. *Overeenkomst tussen België en Zwitserland - Sociale Verzekeringen.* — Bij K.B. van 21 april 1960 (S. 26 augustus 1960 - 6391) worden de uitvoeringsmodaliteiten bepaald van art. 6, § 4 der overeenkomst tussen België en Zwitserland inzake sociale verzekeringen en van het algemeen protocol, ondertekend te Bern op 17 juni 1952.

40. *Internationaal verdrag.* — De wet van 29 juli 1960 (S. 27 augustus 1960-6400) keurt het internationaal verdrag ter vervanging van het verdrag van 21 juni 1920 gewijzigd op 31 maart 1937 inzake het internationaal Koude-Instituut, ondertekend te Parijs op 1 december 1954, goed.

41. *Verkeerswezen - Rijnschippers.* — Het K.B. van 3 augustus 1960 (S. 27 augustus 1960 - 6410) keurt de wijzigingen aan het reglement betreffende het verlenen van patenten voor Rijnschippers goed.

42. *Verkeerswezen - Rijnvaartuigen.* — Het K.B. van 3 augustus 1960 (S. 27 augustus 1960 - 6412) keurt de wijzigingen aan het reglement betreffende het onderzoek van vaartuigen en vlotten die de Rijn bevaren goed.

43. *Ministerie van Volksgezondheid en Gezin.* — Het K.B. van 2 juli 1960 (S. 27 augustus 1960 - 6430) bepaalt het tijdelijk kader van het Ministerie van Volksgezondheid en van het Gezin voor het dienstjaar 1960.

44. *Ministerie van Openbaar Onderwijs.* — Het K.B. van 18 augustus 1960 (S. 27 augustus 1960 - 6433) wijzigd het K.B. van 24 mei 1956 tot regeling van de gelijkwaardigheid tussen de Franse diploma's van voltooide secundaire studiën en de gehomologeerde Belgische getuigschriften van middelbare studiën.

45. *Universele Auteursrecht - Conventie.* — De wet van 20 april 1960 (S. 30 augustus 1960 - 6472) keurt de

Universele Auteursrecht-Conventie en de bijgevoegde protocollen, ondertekend te Genève op 6 september 1952 goed.

46. *Ministerie van Openbare Werken.* — De wet van 28 juli 1960 (S. 30 augustus 1960-6483) stelt de begroting vast van het Ministerie van Openbare Werken en Wederopbouw voor het dienstjaar 1960.

47. *Ministerie van Landbouw.* — Het K.B. van 19 augustus 1960 (S. 30 augustus 1960-6498) wijzigd het regentsbesluit van 2 juni 1949 betreffende de staatsstussenkomst inzake toelagen voor het uitvoeren van werken door de provincies, gemeenten, verenigingen van gemeenten, commissies van Openbare Onderstand, kerkfabrieken en vereniging van polders en wateringen.

48. *Volksgezondheid - Vleeskeuring en vleeshandel.* — De wet van 25 juli 1960 (S. 31 augustus 1960 - 6510) vult de wet aan van 5 september 1952 betreffende de vleeskeuring en vleeshandel.

49. *Ministerie van Afrikaanse zaken.* — Het K.B. van 1 augustus 1960 (S. 31 augustus 1960 - 6512) wijzigd dit van 28 juni 1960 houdende het statuut van de ambtenaren van het bestuur in Afrika, van de kaders van het onderwijs, van de rechterlijke orde, van de gerechtelijke politie der parketten en van aanvullingsambtenaren in dienst op 30 juni 1960.

50. *Verkeerswezen - Vervoer per schip van eigen goederen.* — Het M.B. van 26 augustus 1960 (S. 31 augustus 1960 - 6518) wijzigd het M.B. van 23 maart 1960 tot de vaststelling van de voorwaarden waaronder de schepen voor het vervoer van eigen goederen vrijgesteld zijn van de tussenkomst van beurtbevrachtingskantoren.

51. *Ministerie van Middenstand.* — Bij K.B. van 5 juli 1960 (S. 31 augustus 1960 - 6524) wordt aan de Raad van beheer van de Rijksdienst voor de pensioenen van zelfstandigen toegelaten de bevoegdheid over te dragen, vorderingen in te stellen voor de Hoven en Rechtbanken en voor de Administratieve Rechtscolleges.

II. Economisch Recht.

52. *Economische Zaken.* — De wet van 28 juni 1960 (S. 1 augustus 1960 - 5828) stelt een tijdelijk fonds in tot bevordering van de sanering der kolennijverheid.

53. *Economische Zaken.* — Bij K.B. van 30 juli 1960 (S. 1 augustus 1960-5829) wordt een kolenuitvoertolage ten laste van het tijdelijk fonds tot bevordering van de kolennijverheid verleend.

54. *Economische zaken.* — Het K.B. van 30 juli 1960 (S. 1 augustus 1960-5831) regelt de uitvoering der wet van 28 juli 1960 tot instelling van een tijdelijk fonds tot bevordering van de sanering der kolennijverheid.

55. *Economische Zaken.* — Het M.B. van 30 juni 1960 (S. 1 augustus 1960-5833) regelt de uitvoering van het K.B. van 30 juli 1960 betreffende het tijdelijk fonds tot sanering der kolennijverheid.

56. *Economische Zaken.* — Het K.B. van 18 mei 1960 (S. 4 augustus 1960 - 5902) bekrachtigd de normen uitgewerkt door het Belgisch Instituut voor normalisatie.

57. *Ministerie van Economische Zaken.* — Bij K.B.

van 7 juli 1960 (S. 6 augustus 1960-5961) wordt op 31 juli 1960 een enquête naar het aantal taxi's en taxicamionnetten en naar het aantal taximeters waarmede deze voertuigen zijn uitgerust, voorgeschreven.

58. *Economisch Zaken - Onbeheerde mijnconcessies.* — De wet van 15 juli 1960 (S. 11 augustus 1960-6086) regelt de procedure tot intrekking van onbeheerde mijnconcessies en wijzigt de gecoördineerde mijnwetten.

59. *Nationale Delcreditedienst.* — De wet van 25 juli 1960 (S. 11 augustus 1960-6087) wijzigt het K.B. van 31 augustus 1939 houdende reorganisatie van de Nationale Delcreditedienst.

III. Arbeidsrecht en maatschappelijk hulpbetoon.

60. *Arbeid - Gewaarborgd weekloon.* — Het K.B. van 29 juli 1960 (S. 1 augustus 1960-5836) regelt de uitvoering van de wet van 20 juli 1960 tot invoering van het gewaarborgd weekloon.

61. *Volksgesondheid.* — Het K.B. van 19 juli 1960 (S. 2 augustus 1960-5852) richt opleidingscentra voor gezinshelpsters in.

62. *Volksgesondheid.* — Het K.B. van 19 juli 1960 (S. 2 augustus 1960-5855) regelt de erkenning van de diensten voor gezinshulp en de toekenning van toelagen aan dergelijke diensten, opgericht door verenigingen zonder winstgevend doel.

63. *Sociale Voorzorg - Instellingen voor kinderbijlagen.* — Bij de wet van 26 juli 1960 (S. 3 augustus 1960-5868) worden de instellingen voor kinderbijlagen heringericht.

64. *Arbeid - Wasserij en ververijbedrijf.* — Bij K.B. van 11 juli 1960 (S. 4 augustus 1960-5889) worden algemeen verbindend verklaard de beslissingen van 31 maart en 19 mei 1960 van het Nationaal Paritair Comité voor het wasserij- en ververij- en ontvettingsbedrijf betreffende de vaststelling der minimumlonen en arbeidsvoorwaarden van de arbeiders en arbeidsters tewerkgesteld in de ondernemingen welke klederen of stofferingsvoorwerpen verven, chemisch reinigen of strijken, alsmede in de depots en «shops» die zich met één of meer bedrijvigheden van voornoemde bedrijfssector bezig houden, de koppeling van deze lonen aan het indexcijfer der kleinhandelsprizen van het Rijk en de niet-verlaging van deze lonen voor de maanden mei tot augustus 1960 inbegrepen.

65. *Rijksmaatschappelijke Zekerheid.* — Het K.B. van 1 augustus 1960 (S. 4 augustus 1960-5899) stelt het organiek kader van de Rijksmaatschappelijke Zekerheid vast.

66. *Gemeenschappelijke kas voor zeevisserij.* — Het K.B. van 14 juli 1960 (S. 5 augustus 1960-5936) stelt het organiek kader vast van de gemeenschappelijke kas voor de zeevisserij.

67. *Bont- en kleinvel - Arbeid.* — Bij K.B. van 22 juli 1960 (S. 6 augustus 1960-5954) wordt algemeen verbindend verklaard de beslissing van 4 december 1959 van het Nationaal Paritair Comité voor het bont en kleinvel betreffende de verkorting van de arbeidsduur.

68. *Wasserij-, ververij- en ontvettingsbedrijf.* — Bij K.B. van 24 juli 1960 (S. 6 augustus 1960-5956) wordt algemeen verbindend verklaard de beslissing van

21 maart 1960 van het Nationaal Paritair Comité voor het wasserij-, ververij- en ontvettingsbedrijf, betreffende het betalen van de begonnen arbeidsdag in de ondernemingen welke klederen of stofferingsvoorwerpen verven, chemisch reinigen of strijken, alsmede in de depots en «shops» die zich met één of meer bedrijvigheden van voornoemde bedrijfssector bezighouden.

69. *Ministerie van Arbeid - Tewerkstelling van werklozen.* — Het M.B. van 23 juli 1960 (S. 9 aug. 1960-5958) wijzigt dit van 20 maart 1956 tot inrichting van de tewerkstelling der werklozen door de provincies, de gemeenten en de openbare instellingen.

70. *Wasserij-, ververij- en ontvettingsbedrijf - Arbeid.* — Bij K.B. van 24 juni 1960 (S. 12 augustus 1960-6112) wordt algemeen verbindend verklaard de beslissing van 31 maart 1960 van het Nationaal Paritair Comité voor het wasserij-, ververij- en ontvettingsbedrijf betreffende de verkorting van de arbeidsduur.

71. *Instellingen voor kinderbijlagen.* — Het K.B. van 9 augustus 1960 (S. 12 augustus 1960-6115) stelt maatregelen tot uitvoering van de artikelen 10 en 11 der wet van 26 juni 1960 tot herinrichting van de instellingen voor Kinderbijlagen vast.

72. *Sociale voorzorg - Commissie voor sociale studiën.* — Bij M.B. van 15 juni 1960 (S. 20 augustus 1960-6270) wordt een commissie voor sociale studiën en statistieken opgericht.

73. *Confectieondernemingen - Arbeid.* — Bij K.B. van 4 juli 1960 (S. 26 augustus 1960-6378) wordt algemeen verbindend verklaard de beslissing van 23 maart 1960 van het Nationaal Paritair Comité voor het kledings- en confectiebedrijf aangaande de drie zesmaandelijke verhogingen van de minimumlonen bepaald bij de beslissing van 1 juli 1957 betreffende de classificering en de vaststelling van de minimumuurlonen der werkplaats- en thuisarbeidsters van de confectieondernemingen voor linnegoedartikelen, werken beroepskleding, algemeen verbindend verklaard bij K.B. van 21 maart 1958.

74. *Confectiebedrijf - Arbeid.* — Bij K.B. van 11 juli 1960 (S. 26 augustus 1960-6382) wordt algemeen verbindend verklaard de beslissing van 23 maart 1960 van het Nationaal Paritair Comité voor het kledings- en confectiebedrijf betreffende de vaststelling van minimumuurlonen en de toekenning van de drie zesmaandelijke verhoging van deze lonen voor de beginnelingen, leerlingen en ongeschoolde arbeiders, tewerkgesteld in sommige ondernemingen van het confectiebedrijf.

75. *Houtbewerking - Arbeid.* — Bij K.B. van 16 aug. 1960 (S. 26 augustus 1960-6387) wordt algemeen verbindend verklaard de beslissing van 6 januari 1960 van het Nationaal Paritair Comité voor de stoffering en de houtbewerking, tot wijziging van de beslissing van 2 juli 1958 van hetzelfde Comité houdende vaststelling van de lonen der handarbeiders die werken in de ondernemingen welke onder dit Comité vallen, algemeen verbindend verklaard bij het K.B. van 6 jan. 1959, gewijzigd door de beslissing van 16 september 1959, algemeen verbindend verklaard bij het K.B. van 15 januari 1960.

76. *Kleding- en confectiebedrijf - Arbeid.* — Bij K.B. van 4 juli 1960 (S. 27 augustus 1960-6415) wordt algemeen verbindend verklaard de beslissing van

23 maart 1960 van het Nationaal Paritair Comité voor het kledings- en confectiebedrijf aangaande drie zesmaandelijks verhogingen van de minimumlonen welke bepaald worden bij de beslissing van 14 februari 1958 van het Nationaal Paritair Comité voor het kledings- en confectiebedrijf betreffende de classificering der werken en de vaststelling der minimumlonen der werkplaats- en thuisarbeiders en arbeidsters van de confectieondernemingen voor bovenklederen voor dames en meisjes welke ressorteren onder dit comité, algemeen verbindend verklaard bij K.B. van 23 november 1959.

77. *Drukkerij- en dagbladbedrijf - Arbeid.* — Bij K.B. van 10 augustus 1960 (S. 27 augustus 1960 - 6421) wordt algemeen verbindend verklaard de beslissing van 21 juni 1959 van het Nationaal Paritair Comité voor het drukkerij-, grafische kunst- en dagbladbedrijf houdende instelling van een fonds voor bestaanszekerheid, genaamd Aanvullende Pensioenkas.

78. *Maatschappelijke zekerheid voor mijnwerkers.* — Het K.B. van 16 augustus 1960 (S. 29 augustus 1960) wijzigd het K.B. van 7 januari 1960 in uitvoering van artikel 2 bis van het Wetsbesluit van 10 januari 1945 betreffende de maatschappelijke zekerheid van de mijnwerkers en ernede gelijkgestelden.

79. *Kleding- en confectiebedrijf - Arbeid.* — Bij K.B. van 11 juli 1960 (S. 31 augustus 1960 - 6521) wordt algemeen verbindend verklaard de beslissing van 23 maart 1960 van het Nationaal Paritair Comité voor het kledings- en confectiebedrijf aangaande drie zesmaandelijks verhogingen van de minimumlonen, bepaald bij de beslissing van 30 september 1958 betreffende de vaststelling van de minimumuurlonen der beginnelingen, leermeisjes en ongeschoolde arbeidsters tewerkgesteld in bepaalde confectieondernemingen welke onder het Nationaal Paritair Comité voor het kledings- en confectiebedrijf vallen, algemeen verbindend verklaard bij K.B. van 23 november 1959.

80. *Ambachten en Neringen - Arbeid.* — Bij K.B. van 11 augustus 1960 (S. 31 augustus 1960 - 6525) worden de uitvoeringsmaatregelen bepaald der wet van 22 juni 1960 tot invoering van een wekelijkse rustdag in ambachten en neringen.

IV. Fiscaal Recht.

81. *Invoerrechten.* — Bij M.B. van 26 juli 1960 (S. 3 augustus 1960 - 5872) wordt het M.B. van 30 april 1960 tot instelling van een bijzonder recht bij de invoer van sommige landbouw- en voedingsprodukten aangevuld.

82. *Met het zegel gelijkgestelde taksen.* — Het K.B. van 28 juli 1960 (S. 5 augustus 1960 - 5923) wijzigd het wetboek der met het zegel gelijkgestelde taksen.

83. *Inkomstenbelastingen.* — Bij het K.B. van 11 juli 1960 (S. 11 augustus 1960 - 6089) wordt artikel 51 van het K.B. van 22 september 1937 tot uitvoering van de gecoördineerde wetten betreffende de inkomstenbelastingen door andere bepalingen vervangen. De schuldenaar van verscheidene belastingaanslagen heeft het recht, wanneer hij betaalt, bekend te maken welke aanslag hij wenst te vereffenen. De betalingen worden bij voorrang aangerekend op de kosten van alle aard en de nalatigheidsintresten betreffende de aanslag die de schuldenaar wenst te vereffenen of die de ontvanger der directe belastingen wenst aan te zuiveren.

84. *Invoerrechten.* — Het M.B. van 26 juni 1960 (S. 18 augustus 1960 - 6234) wijzigd dit van 24 februari 1960 tot instelling van een bijzonder recht bij de invoer van sommige landbouw- en voedingsproducten.

85. *Invoerrechten.* — Het K.B. van 23 augustus 1960 (S. 25 augustus 1960 - 6349) wijzigd het K.B. van 11 maart 1953 houdende verhoging van de overdrachtstaksen bij de invoer.

86. *Invoerrechten.* — Het K.B. van 26 augustus 1960 (S. 29 augustus 1960 (S. 29 augustus 1960 - 6464) wijzigd dit van 24 februari 1960 tot instelling van een bijzonder recht op de invoer van sommige landbouw- en voedingsproducten.

H. Boonen.

TAALKUNDIGE KRONIEK

Waaronder

Niet minder dan achttien spelers werden aangeduid waaronder enkele jongeren, die de kans geboden wordt zich te doen gelden (Gent, 16 maart '59).

...bij de aanvang van dit schooljaar waren 448 leerlingen ingeschreven waaronder 163 internen en 285 externen (Poperinge, 27 sept. '59).

Belangrijke personages verbleven in dit huis, waaronder Adriaan van Utrecht, beroemde theoloog... (Brussel, 9 juni '60).

Het voornaamwoordelijk bijwoord «waaronder» wordt nooit gebezigd voor personen. Hier past eenvoudig het voorzetsel *onder* gevolgd door het betrekkelijk voornaamwoord *wie*.

I. Wie, voorafgegaan door voorzetsel: alleen voor personen... De mensen, aan wie ik het vertelde (niet: waaraan), de meisjes, van wie wij de foto bezaten (niet: waarvan), de handelaar, met wie ik het aan de stok had... (niet: waarmede). — Dr. J. Smeyers, *Ik schrijf zonder fouten*, Antwerpen, z. jrt., p. 104.

Niet minder dan achttien spelers werden *aange-wezen* (*opgegeven* of *gekozen*) *onder wie* enkele jongeren die...

...bij de aanvang van dit schooljaar waren 448 leerlingen ingeschreven *onder wie* 163 internen en 285 externen.

Belangrijke personages verbleven in dit huis, *onder wie* Adriaan van Utrecht, een beroemde godgeleerde.

(Onze Taalblaadjes.)

Vlaamse Juristen,

abonneert U

op het

Rechtskundig Weekblad

TIJDSCHRIFTEN

Nederlands Juristenblad : jrg. 1960 - nr. 36 :

F. E. Frenkel, Het dilemma Psychiatrie-Strafrecht.
— D. J. Veegens, Het begrip einduitspraak.

Advocatenblad : jrg. 1960 - nr. 8 :

L. Salomonson, Een balie die leeft, bouwt aan haar toekomst. — J. R. Voûte, 8e Conferentie van de I.B.A.
— W. Alexander, International Bar Association : « Atomic Energy ». — E.W.J. Van Breukelen, Verbond van Belgische Advocaten. — B. W. Kranenburg, Gevangene 1113 onthult.

Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-amt en Registratie, jrg. 1960 - nr. 4648 :

A. R. Bloembergen, Vergaderingen en besluiten van appartementseigenaren naar het oude en het nieuwe recht (II, slot). — J. J. Geenen, Wijzen en tijdstip van werking der herroeping van begunstigingsaanduidingen. — K. N. Korteweg, Overzicht der Nederlandse Rechtspraak, Zakenrecht (IV, slot).

Sociaal Econsische Wetgeving, jrg. 1960 - nr. 9 :

W. C. v. d. Grinten, Het ontwerp-Prijzenwet. — A. Mulder, Illegale concurrentie en straftoemeting. — A. D. Ham Kartelrecht en kartelbeleid in Frankrijk. — K. Vonk, De discriminatie-verordening vervoer in de E.E.G.

Journal des Tribunaux, jrg. 1960 - nr. 4292 :

L. Goffin, Les tribunaux au Congo. — M.-Th. Motte, L'évolution de la notion d'état d'ivresse dans la répression de l'ivresse au volant.

Jurisprudence du Port d'Anvers, jrg. 1960 - nr. 7 & 8 :

Affrètement fluvial. — Affrètement maritime. — Armateur. — Assurances. — Commissionnaire-expéditeur. — Preuve. — Procédure. — Bibliographies.

Revue Critique de Jurisprudence Belge, jrg. 1960 - nr. 3 :

P. De Visscher, De la portée des dispositions constitutionnelles concernant les jugements à l'égard des décisions contentieuses administratives. — Cl. Rénard, I. L'époux divorcé par consentement mutuel qui s'est vu confier la garde de l'enfant peut-il consentir seul à l'adoption ? et II. L'exercice de la puissance paternelle après divorce. — G. van Hecke, La responsabilité du fabricant. — J. Renauld, Contrat de mariage et Régimes matrimoniaux.

Revue Générale des Assurances et des Responsabilités, jrg. 1960 - nr. 8 :

Rechtspraak.

Revue de l'Administration et du Droit Administratif, jrg. 1960 - nr. 10 :

Assistance publique. — Bibliographie. — Droit constitutionnel. — Etat civil. — Loi communale. — Urbanisme. — Revue de la jurisprudence.

Revue Française de Science Politique, jrg. 1960 - nr. 3 :

R. Aron, Idées politiques et vision historique de Tocqueville. — F.-G. Dreyfus, Jalons pour une sociologie politique de la France de l'Est. — B. Jeanneau, Les élections législatives de novembre 1958 en Maine-et-Loire, suivi de : L'élection législative partielle d'Angers des 22-29 mai 1960. — S. Hurtig, Le conflit Truman-MacArthur — S. R. Schram, La « révolution permanente » en Chine; idéologie et réalité. — R. D. Masters, Une méthode pour mesurer la mobilité des attitudes politiques. — G. Etienne, L'Inde contemporaine : état des travaux.

Recueil Dalloz, jrg. 1960

nr. 33 :

J.-L. Delvolvé, Le refus de vente.

nr. 34 :

C. H. Camerlynck, La Cour de cassation et le lock-out.

Archiv des öffentlichen Rechts : jrg. 1960 - nr. 2 :

G. Schnorr, Die Rechtsidee im Grundgesetz. Zur rechtstheoretischen Präzisierung des Art. 20 Abs 3 G.G. — H. H. Rupp, Zur neuen Verwaltungsgerichtsordnung: gelöste und ungelöste Probleme. — V. Götz, Wirtschaftsverwaltungsrechtliche Ausgleichsabgaben. — K. H. Friauf, Die Notwendigkeit einer verfassungskonformen Auslegung im Recht der westeuropäischen Gemeinschaften.

nr. 3 :

A. Hollerbach, Auflösung der rechtsstaatlichen Verfassung ? Zu Ernst Forstoffs Abhandlung « Die Umbildung des Verfassungsgesetzes » in der Festschrift für Carl Schmitt. — I. von Münch, Die Bindung des Gesetzgebers an den Gleichheitssatz bei der Gewährung von Subventionen. — H. H. Rupp, Zur neuen Verwaltungsgerichtsordnung: gelöste und ungelöste Probleme. — A. Szentirmai, Der Umfang der verpflichtenden Kraft des Gesetzes im kanonischen Recht.

Northwestern University Law Review : jrg. 1960 - nr. 2 :

J. Rahl en K. Schwerin, Northwestern University School of Law : A short history. — E. N. Griswold, The right to be let alone.